

Dagbog Eritrea 18/12 2004 – 12/2 2005

Kurt Bertelsen Christensen/Henning Thøgersen

I perioden 18/12 – 15/1 er der mindre projektopgaver, bl.a. møder med forskellige mennesker vedr. projektet.

- Den 30/12 har jeg (Kurt) et kort møde med fiskeriministeren **Ahmed Haj Ali** som bl.a. udtrykker store forventninger til forundersøgelsen og et forhåbentlig efterfølgende danskstøttet projekt. Han giver projektet sin fulde støtte baseret på de forslag der er udformet. Et vigtigt punkt er projektets frihed til selv at tage beslutninger og gennemføre dem i et tæt samarbejde med kooperativerne og de enkelte fiskere. Ministeren understreger, at kystfiskeriet har behov for at blive mere selvstændig i forhold til ministeriet og de offentlige myndigheder, herunder det kreditsystem som kystfiskeriet lever under, hvor ministeriet står for implementeringen af den internationale støtte i form af midler og udstyr. Et system som siden 1994 har resulteret i at kystfiskeriet under et har en gæld til ministeriet på ca. 19 mil Nakfa.
- Den 29/1 har jeg et møde med generaldirektør **Tewolde Woldemichael** som nu er sygemeldt på 3 måned. Han er meget skuffet over ikke at kunne deltage i denne opstart, men lover sin fulde støtte til projektet og han bakker helt og fuldt op om den plan der er lagt for forundersøgelsen.
- Over flere omgange møder jeg **Leon** skipper på en eritreansk trawler fra det private firma ”Tomas Fishing Company”. Leon kommer fra Israel og han er meget kritisk over standarden i arbejdet fra hans besætninger og endnu mere i de åbenbart meget store administrative problemer han skal løse for at komme på havet. Det er en af de største trawlere som han fisker med. Der er altid observatører om bord hver gang han er på fiskeri og han må kun fiske i relativt begrænsede områder. Han trawler efter mindre fisk som Lizard og Red mullet, fisk som fryses og sælges direkte til Egypten og Israel hvor den forhandles til 5-6 \$. Leon beretter meget åbent om de problemer som trawlerne skaber i revene og problemer med fangst af all fisk uanset størrelse. Særlig de egyptiske trawlere mener Leon giver de store problemer. Jeg studerer de trawl som de egyptiske fiskere tager i land for reparation og det er halvstore trawl, dog ikke større end de man bruger på de ganske små danske trawlere. Men de har en bundline, som med gummirubber kan gå lidt op i koral kanterne. Leons trawl er små, ikke større end at 2 mand kan løfte dem og han fisker kun med en trawl af gangen og de trawl kan under ingen omstændigheder fiske i korallerne. Men de lander alt det de fanger og det kan de vel også i og med at de meste sikkert er dødt når det kommer på dækket. Men spørgsmålet om hvorvidt man skulle isætte større masker i posen er åbenbart ikke til diskussion – for alt skal med. (her er det helt sikkert en opgave for de eritreanske myndigheder at få sat en stopper for dette ressourceødelæggende fiskeri). Generaldirektør Tewolde har forklaret mig, at der er regler, også for mindstemål, men ingen overholder dem og Eritrea har ikke ressourcerne til den nødvendige fiskerikontrol (man kan så undre sig over at det skulle være nødvendigt i og med at hver eneste større trawler som fisker fra Eritrea har en til to observatører ombord). Men Leon giver en af forklaringerne da jeg spørger ham om de slet ikke kan komme uden for de områder hvor de har licens? Dertil svarer han – ”det klarer jeg med lidt penge til mine observatører”. Leon beretter, at de tidligere købte al den fisk de kunne få fat i fra kystfiskerne, små tun, jackfish, kingfish, gruber osv. Men de er stoppet med dette opkøb pga. den dårlige kvalitet. De

har ikke kunnet få fiskerne til at lægge fisken på is umiddelbart efter den er fanget og da den ofte er 5-6 dage gammel, dur den ikke.

- Den 4/1 er der møder med Kahsay og leder og ansatte på Hargago fishery training Centre **Ismail Musa Ali**. Ismail er en lovende ung mand som leder træningen og skoling af fiskere, både de nye og efteruddannelsen. Han taler et udmærket engelsk og han har blevet uddannet i Holland på fiskeriskole der og han har besøgt såvel Danmark som England. Han stiller skolens fartøjer til rådighed for de eksperimenter vi skal foretage med tungegarn. De har forskellige fartøjer med udenbordsmotorer, men også en mindre jernkasse med en 22 hk Saap. Disse fartøjer er ikke til det store fiskeri, men de er fuldt anvendelige til mindre forsøg under denne forundersøgelse. Træning centeret bliver også uden tvivl en vigtig del af et eventuelt kommende projekt. Derfor giver det god mening at få opbygget et netværk inden for den institution.
- Jeg havde også korte møder med ministeriets folk i Massawa og et møde på fiskeriministeriet i Asmara med direktør **Said Abrari** tlf. 125955 med det formål at få skabt de bedste rammer om den forestående undersøgelse.

Lørdag den 15/1

Dagen starter dagen kl. 8.00 på Red Sea Pension i Asmara og med et besøg på en Internet cafe for at få læst og svaret på de seneste mails (tidlig morgen er hastigheden på nettet til at leve med).

Daniels nevø Paulos kommer for at give mig et SIM kort til mobiltelefonen. Det skal jeg låne til afrejsen fra Asmara i næste måned. Det foregår på den måde at jeg køber taletid i form af kort med kode som indtastes når meldingen lyder at tiden er ved at være udløbet.

Kl. 11.00 tager jeg bussen tilbage til Massawa. Det er en udmærket transport med minibusser som kan tage ca. 25 passagerer. Og så er det billigt 20 Nakfa (i sammenligning med taxa er det endog meget billigt da en taxa kan koste op mod 1500 Nakfa). Turen tager ca. 3 timer og 30 min. Med en god pause i Dengalo hvor jeg nyder en rigtig fin frokost bestående af injera (de traditionelle syrede brød som smager meget forskelligt alt afhængig af hvilke ingredienser man bruger og tyder det på, åbenbart også af vandets kvalitet). Denne injera med nystegt ged i flere afdelinger er indtil videre den bedste injera jeg har fået. Frokosten fik jeg af en rejsekammerat som underholdt mig på turen og som fortalte sin livshistorie. Han er født i Eritrea, men opvokset i Etiopien, hvor han fik opbygget et transportfirma med flere lastbiler. I slutningen af 90'erne blev han sammen med tusinder af andre fra Eritrea tvangsflyttet tilbage til Eritrea og al hans ejendom blev konfiskeret.

Nu er han (Tewelde) lastvogns chauffør og kører øl for Asmara Beer. Tewelde er et åbent menneske som underholdt hele bussen med hans historie og en lille pige, som flere gange blev køresyg og måtte kaste op, fik massage af Tewelde. Massage og healing var åbenbart også en af hans mange evner. Han fortalte, at han er et meget troende menneske og han samlede også penge ind i bussen og disse penge blev kastet ud af vinduet lige før vi begyndte nedkørslen af bjergene mod Massawa. Pengene blev opsamlet af mennesker som boede i stenhuse (neden for nogle kirker) lige op af vejen og som åbenbart levede af at folk der skulle ned af bjergvejen havde brug for en bøn og gode ønsker om en lykkelig nedtur.

Vi kom da også helskindet ned til Massawa hvor der var varmt, men overskyet og sådan et vejr havde det været i hele ugen.

Jeg flyttede i lejlighed på Pearl House og brugte resten af dagen til at få mig indrettet med kontor, dvs. med computer og fået ophængt søkort, fiskekort osv. Jeg købte også ind af alle de nødvendigheder som hører til et mindre køkken vand, olie, æg, ost kaffe, te, sukker med mere. Kl. 19.00 forsvandt al lys igen i Massawa (det sker nu ret ofte). Jeg var ude på indkøb, men måtte opgive indtil lyset var tilbage en time senere.

Middagen indtog jeg på Dahlak Hotel hvor jeg skulle hilse på alle vore venner blandt de ansatte på hotellet og gæster. Det foregik med kindkys og den traditionelle skulder hilsen, som kun udveksles mellem drenge og mænd. Alle sendte de varmeste hilsener til min familie som nu er tilbage i det kolde Danmark.

Søndag den 16/1. Varmt og overskyet.

Dagen starter kl. 8.00 med te og afslutningen på indretningen og opstarten på dagbog og projektregnskabet for denne forundersøgelse. Møder Per som arbejder på den af Danida finansierede tekniske skole i Massawa. Per er udsendt som underviser for de faglærere som skal overtage undervisningen på skolen når den står klar her i første halvdel af 2005. Per bor også i en lejlighed her i komplekset Pearl Guest House tlf. 002911 551198 fax 551199.

Per har været her over flere omgange og nu er han på jobbet i 6 md. han har fået sig indrettet med telefon, fax og Internet adgang. Han oplyser, at der er telefon til lejlighederne og mht. Internet får man den i Asmara mod at betale ca. 450 Nakfa/md. Så har man også en udmærket forbindelse som jeg bl.a. brugte til at ringe til DK over computeren og det gik fint og så betaler man kun lokal takst. Hans udgifter til telefon og Internet løber op i ca. 2500/md. Det er dyrt, men ikke hvis man modregner udgifter til alm. Telefon og fax som koster ca. 100 Nakfa for 5 min. Og dertil kan så lægges at det er forbundet med en del besvær at få ringet til DK. Og da der heller ikke længere er nogen offentlig Internet adgang, er det ingen tvivl om at dette projekt må have etableret noget lign. I fremtiden, hvis der bliver en fremtid.

Mht. mobiltelefonen så kan jeg ringe til DK, men efter et par min. Er der brugt for 100 Nakfa og et nyt kort skal indtastes. Desværre kan man ikke ringe fra DK og til denne mobiltelefon, så derved er mobiltelefonen ikke det store værd.

Per giver mig en grundig introduktion til sit arbejde og sit syn på Eritrea og landets muligheder. Per er ikke særlig optimistisk hvad det sidste angår. Han er ikke tilfreds med udviklingen på sit område og lige nu frygter han, at regeringen vil udsende 500 elever til skolen, såkaldte "marine elever" som skal have en længerevarende uddannelse i alt inden for søfart og åbenbart også fiskeri. Men han mener, at det bliver elever som også får en eller anden form for militær uddannelse og derfor er han noget bekymret. For hvis regeringen sender disse 500 unge mennesker, så skal han og de andre danske udsendte pakke øjeblikkelig og tage hjem, da de ikke må være involveret i nogen form for militære aktiviteter. Den Tekniske Skole er bygget til at uddanne håndværkere og eleverne skulle have færdiggjort 9 års skolegang for at komme ind på skolen.

Men Per vil ikke blive særlig overrasket hvis regeringen gennemfører en sådan plan, også selv om det vil være imod alle aftaler. For et af de store problemer i Eritrea af den civile tjeneste som hjemsender en masse unge mennesker til arbejdsløshed og derfor har regeringen store problemer med disse unge 20-25 år. Hvorimod de unge som kommer direkte fra skolen jo om et par år netop skal ind til militæret og/eller den civile tjeneste.

Mandag den 17. Vejret er tørt og varmt og det tegner til solskin så det bliver en varm dag.

Dagen starter kl. 8.00 hvor jeg indtager et kontor på havnen. Herfra vil jeg i den kommende tid gennemføre så mange interviews som muligt og dertil vil jeg bl.a. få hjælp af Fatma en af de få ansatte muslimske kvinder. Hun synes at have en betydelig indflydelse på havnen. Hun kender alle fiskerne og sammen får vi udarbejdet en liste over de kooperativer jeg gerne vil tale med her i Massawa og Dahlak området. Når hun ser deres fartøjer så kontakter hun dem og laver aftale om en samtale med mig.

Direktør Kahsay, som er min nærmeste støtte og vejleder, møder op ved frokosttid efter at have holdt møder i administrationsbygningen andet sted i byen. Kahsay er desværre meget ophængt, da han er den der på ministeriets vegne, som tager beslutningerne i Massawa, fordi generaldirektør Tewelde er syg og den anden direktør, af en eller anden indtil videre uafklaret grund, sidder i fængsel for en periode af nogle måneder.

Men Kahsay lover, at han vil gøre alt, dvs. tilsidesætte andre opgaver for at støtte op om denne opgave. Han har lavet aftale med en fisker, som med sit fartøj en Sambuk med indenbords motor, gerne vil stå til projektets rådighed i den kommende tid. (Fiskeren kommer fra "Emberemi" Cop.) Og han har åbenbart haft nogle problemer med at skaffe sig mandskab, så han skulle være motiveret for at få et par dygtige danske fiskere ombord, med sig bringende nye garn fra DK. Mht. udstyret så befinder det sig stadig i Asmara, men Kahsay har sat himmel og jord og generaldirektøren i gang med at få dette udstyr skippet af sted til Massawa i denne uge.

Mht. kooperativerne så er deres status, at de ikke er registreret som egentlige selvstændige juridiske enheder. Udstyret ejes dog af fiskerne i de enkelte kooperativer (som regel på en kredit til regeringen), men der er meget sjældent tale om fælleseje.

Kahsay oplyser, at kooperativerne befinder sig i en grå zone og han kan desværre ikke bidrage med en fyldestgørende forklaring på, hvorfor de ikke er blevet registreret i overensstemmelse med Eritreansk lov. Vi blev dog enige om at der kan være flere grunde og en af dem kunne være, at myndighederne fortrækker de uregistrerede kooperativer for derigennem opretholder de den egentlige kontrol over deres udvikling. Dvs. hvis der kommer støtte fra udlandet så går den til regeringen som så uddeler til fiskene. Kahsay har problemer med denne fortolkning, men han er helt enig i, at vi må til bunds i den sag, for ellers giver det projektet alvorlige logiske problemer.

Kahsay synes umiddelbart godt om den metode vi har brugt i Kazakhstan projektet med udlån af udstyret (under en fornuftig kreditordning uden renter) under projektperioden, for så at overdrage udstyret til de kooperativer som levede op til de indgåede aftaler, ved projektets afslutning. **Dette er et område som fortjener den største opmærksomhed i de kommende 4 uger.**

Jeg fik også studeret en rapport som *Mahmud Selim*, kooperativernes marketings ansvarlige, netop har fået færdig "Fish marketing and its devolopment 2004". Rapporten beskæftiger sig med fiskesalget i 4 byer som alle ligger oppe i bjergene, Dekemhare, Mandefra, Keren og Ginda.

Ifølge rapporten er der kystfiskerne, dernæst EMPS "Eritrean Marin Product Company" som leverer de fleste fisk til hjemmemarkedet. Men også "Red Sea Fishing Company" og "Tomas Fishing Company" leverer lidt fisk til hjemmemarkedet. EMPC er så afgjort den største og statsejet virksomhed med en moderne afdeling i Massawa hvorfra de også eksporterer fisk til udlandet. Dertil hører også en filet afdeling og skaldyrs afdeling.

Rapporten viser, at hjemmemarkedet for fisk er meget lille. De 4 byer tilsammen konsumerer ikke mere end ca. 220 tons fisk hvert år, og det selv om de tilsammen har op mod 100.000 indbyggere. Og da de ligger langt fra kysten, får de sandsynligvis ikke tilført ret meget fisk uden om systemet.

Ifølge rapporten og interviewet med Mahmud, så er det et spørgsmål om en bedre logistik og levering af fisk i en acceptabel kvalitet, for at få gang i et større forbrug. En butiksbestyrelse fortæller, at han alene vil kunne afsætte mellem 1½ og 2 tons om ugen, så hvis dette og rapporten er et nogenlunde retvisende billede på den nuværende struktur i Eritrea, så vil der kunne omsættes det dobbelte fisk, blot ved at øge leverancerne og kvaliteten, og ifølge rapporten vil det også kunne lade sig gøre uden investeringer i den eksisterende infrastruktur.

Alle beretter om problemer med tilførselen af fisk i en kvalitet som kan sælges. Prisen på fisk er moderat i forhold til ex. Kød hvor fisken ligger på en pris der svarer til 1/3 for kød.

Hvis rapporten holder, giver den som nævnt et billede af situationen på hjemmemarkedet i Eritrea, hvor der er gode udviklings muligheder. Der er en infrastruktur, om end beskedent, så dog af en sådan størrelse, at den uden de store problemer kan omsætte mindst det dobbelte af de fisk den omsætter i dag, dvs. 3-4000 tons/år.

Rapporten anbefaler også, at der sættes massivt ind med oplysninger og træning i behandling og tilberedning af fisk i husholdningen, på institutionerne og i restauranter og hotellerne, der igennem vil forbruget af fisk stige væsentligt. Desuden bør man støtte opbygningen af en privat sektor til køb og salg af fisk på hjemmemarkedet, anbefaler rapporten. Dertil bør det etableres nye markeder i mange byer.

Fiskehandlerne anbefaler bl.a.

- En større variation af fisk, dvs. flere arter
- En større sikkerhed vedr. leverancer
- Uddannelse og større viden om fisk som fødevarer, tilberedninger og en bedre kvalitet.

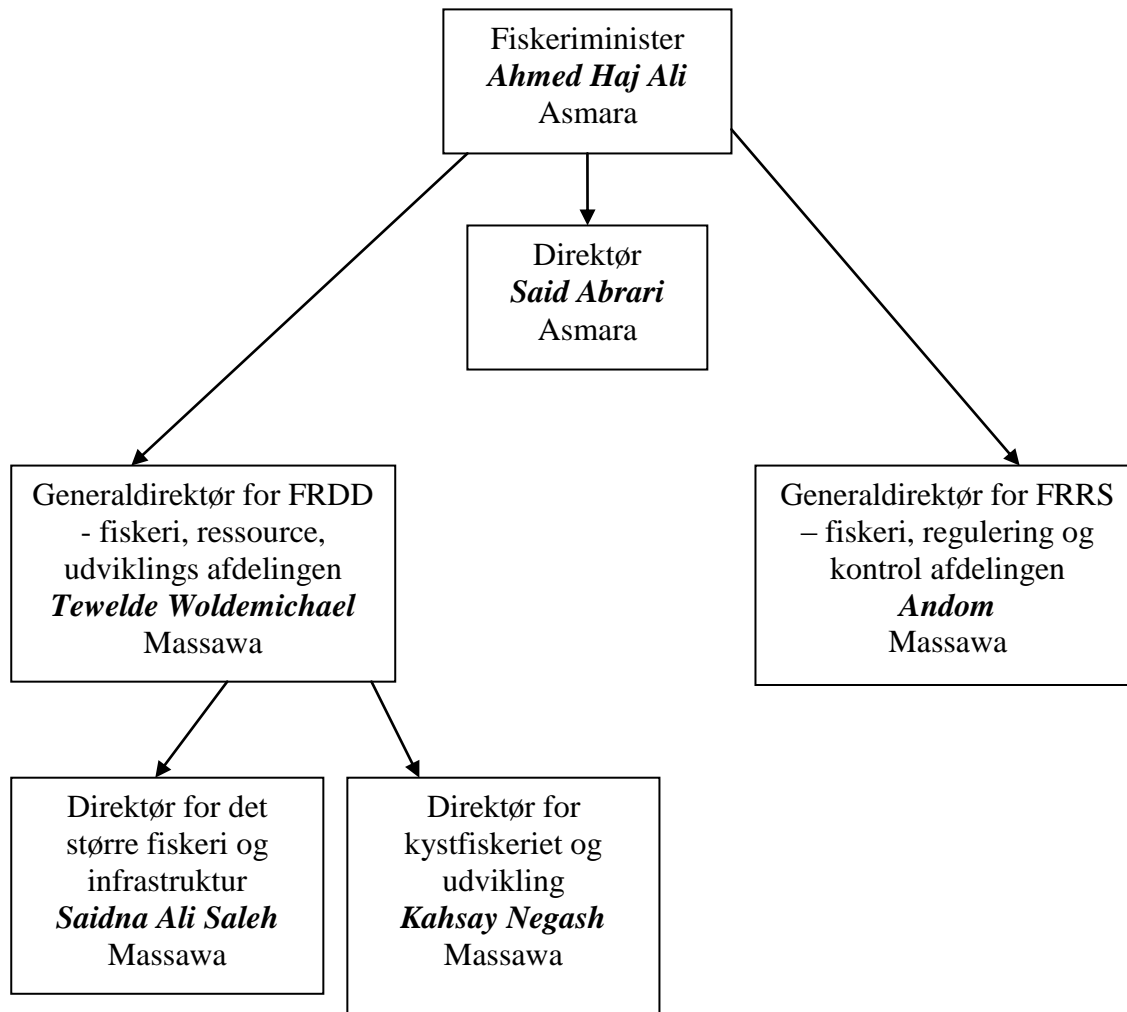
En sådan udvikling som anbefales af rapporten, med et større forbrug af fisk i den eritreanske husholdning, vil uden tvivl også gavne folkesundheden og landets økonomi. Dette er også understreget i andre rapporter som jeg har set herved og der er argumenter som også har været i spil i landets udbygning af infrastrukturen på land, sådan som den er i gang i øjeblikket i de fire byer Ghela'elo, Tio, Edi og Bera'esoli. Bera'esoli stationen har været undervejs i flere år, men pga. problemer med reservedele er denne station endnu ikke kommet i gang. De 3 andre er i ved at blive bygget af det danske firma Phil og de forventes at være færdige dette halvår.

Dvs. at den fiskerinære infrastruktur i land bliver betydeligt større, og det allerede fra i år, og dertil også moderne. Men indtil videre er der ikke iværksat nogen følgeprogrammer i selve fiskeriet. Det vi har fået at vide på dette spørgsmål er, at denne del bliver det næste punkt, men vi har endnu ikke set konkrete udspil på den front. Der går også vedholdende rygter om, at Eritrea er på vej til at modtage 8 nye trawlere fra Italien, men igen, en sådan udvikling vil ikke gavne de eritreanske fiskere og deres samfund, vel snarere tværtimod.

En sådan udvikling vil forstærke udviklingen med affolkningen af de unge mænd fra fiskerlandsbyerne. Og som noget tyder på, så vil den indtjening som de unge mænd ikke bliver sendt tilbage til familierne. Som Kahsay beretter, så har fiskerne på hyre en tradition for at være ødsle med pengene. De drikker dog ikke pengene op, men de køber alt muligt unødvendigt og samtidig

har de for vane at give penge og gaver til vennerne og til deres brødre. Dvs. at selv om de er gifte og har familie, så sender de ikke ret mange penge hjem, men bruger dem selv eller giver dem til vennerne og deres egne familiemedlemmer.

Sammen med Kahsay fik jeg opbygget et billede af den besluttende struktur i ministeriet her ved starten af 2005, den skal udbygges og navne tjekkes.

Tirsdag den 18. overskyet, frisk vind og varmt

Dagen starter kl. 8.00 på havnekontoret. Kahsay er mødt, men tager hurtig af sted til det andet kontor. Der er ikke mange skibe og fartøjer i havnen denne dag, så det bliver nok ikke de mange interviews i dag. I går fortalte man mig, at I morgen onsdag og torsdag er der helligdag i Eritrea og det ser ud som om at folk allerede i dag har taget hul på festlighederne, for der er ikke mange mennesker på havnen. I morgen fejrer de ortodokse kristne at Jesus blev født og på torsdag fejrer

muslimerne vist noget lignende. Dvs. at jeg kun får denne arbejdsdag inden jeg skal hente Henning i Asmara på lørdag/søndag, for selv om fredagen er arbejdsdag så er det mere end tvivlsomt om der møder folk på arbejde før mandag i næste uge.

I dag fik jeg lavet det første interview med kooperativet ”Dessie” (se skema).

Tidspunkt	Tirsdag den 18/1 kl. 10.00 i Massawa. Interviewer Kurt, assistent Mahmud Selim
Kooperativ	”Dessie” hjemhørende på øen Dessie som ligger ca. 19 sømil øst til syd for Massawa
Formand	Ahmed Idris Yousuf 41 år har været formand i 3 år. Han er født fisker, gift og har 6 børn og er skipper på en Sambuk. Forstår engelsk nogenlunde, taler lidt engelsk, skriver og læser arabisk og tigrina. Han og hans kooperativ vil gerne, på denne foreløbige introduktion han fik, deltage aktivt i et udviklingsprojekt.
Indtryk fra interviewet	Ahmed virker umiddelbart som et sympatisk og åbent menneske. Måske lidt genert i udtrykket, men veltalende og fornuftig.
Antal fiskere	16 – 20 fiskere
Antal mennesker i landsbyen/øen	220 som alle bor i landsbyen Dessie beliggende på østkysten af de nord syd vendte langstrakte ø
Antal familier	21
Antal fartøjer	3 Sambuk og 4 Houris + kanoer. De 3 Sambuk er udstyret med indenbords motorer, 2 Yamaha 3 cyl. og en Saab 2 cyl. Den ene Yamaha er ca. 10 år og den anden ca. 20 år. Ahmed foretrækker Yamaha fordi det er svært at få reservedele til Saab (den oplysning har jeg fået andre steder fra). De 2 Sambuk er købt på kredit af regeringen og de øvrige fartøjer er ejet af fiskerne. De 4 Houris har udenbords motorer, men på spørgsmålet om der i disse fartøjer eventuelt kunne installeres indenbords motorer, så mener Ahmed, at det burde kunne lade sig gøre.
Kvinder i fiskeriet	Kvinderne samler snegle og andre marine produkter rundt øen. De fisker også fisk til den daglige husholdning, med joller og fra stranden, dvs. hvad man kalder ”fodfiskere”. Tidligere brugte de også landdragningsvod til fiskeriet efter ansjoser og sardiner, men pga. manglende udstyr og at markedet for tørret fisk er blevet ødelagt, er dette fiskeri blevet indstillet. Men selv om dette fiskeri ikke kan foregå lige uden for landsbyen, så mener Ahmed at øens fiskere og beboerne gerne vil genoptage denne form for fiskeri, derfra hvor det kan lade sig gøre. (når dette fiskeri står på fra marts – juni er alle involverede)
Uorganiserede Fiskere	Nej
Udstyrs beskrivelse	De bruger udelukkende drivgarn og håndliner, samt garn fra joller og stranden
En fisketur med Ahmed	Ahmed beretter: De starter fra Massawa efter at have købt ca. 70 blokke is, fået olie, vand og proviant til 8-14 dages fiskeri. Besætningen på hans fartøj er 6 inkl. Ham selv. De sejler ud på fiskepladserne og der sætter de garnene 2 gange i løbet af en nat. De bruger også håndliner om dagen. Når fiskeriet er afsluttet efter de ca. 10 dage har de fanget mellem 8-10 contal, dvs. 8-1000 kg fisk, først og fremmest spansk makrel og de dyreste koralfisk (snapper, grouper, kejserfisk etc. som de har fanget på håndliner). De øvrige fangster af tun, milkfish og mange andre arter, samler de kun de sidste dage, og kun hvis de har plads i isrummet, da disse fisk ikke koster ret meget (hvis de da overhovedet kan komme af med disse fisk).

	Det sker, at de sætter garnene ved bunden tæt ved korallerne for bl.a. at fange hajer og grouper, men det er sjældent. For hvis de rammer korallerne, så ødelægger de garnene (og så er det meget vanskeligere at hive garnene op fra bunden, end når garnene driver i overfladen). De fisker på 16-40 meter vand og de bruger 7-20 garn af gangen.
Besøg i kooperativet	Vi aftalte at vi sejler ud til Dessie for et besøg og får interview med andre fiskere og deres familier.

Juliet og Senep (kvinder fra et tørfisk projekt) kikker forbi, sikkert for at sikre sig, at jeg ikke glemmer dem i et eventuelt fremtidigt projekt. De beretter, at deres tørfisk projekt er helt stoppet og de mener ikke at kvinderne ude i landsbyerne kommer i gang med at fiske ansjoser og sardiner og det selv om det er ved at være sæson for dette fiskeri. Jeg bliver nødt til at få talt med nogle som er bedre til engelsk for at få mere viden om denne sag. Juliet og Senep kan begå sig på engelsk men det bliver på deres præmisser, dvs. et sprog præget af det engelsk som de åbenbart har deltaget i og som ikke retter sig mod specifikke oplysninger, men om let snak og munterhed.

Her ved frokosttid er det blevet varmt og sveden hagler af mig herinde på kontoret. Jeg spiser frokost på Lulu restaurant, en udmærket pasta med fisk og rejer. Når man kommer ind i restauranten så ser man at de frie borde er sorte af fluer, men så starter man viften over bordet – på fulde omdrejninger – og så er fluerne blæst væk. Så det er vigtigt at man får fat i et bord hvor denne meget vigtige vifte virker, ellers er man på den.

Viften kan holde fluerne væk, men ikke kattene. Der er et utal af katte i Massawa og de er fuldstændig klar over hvad det er man spiser og om det er turister eller lokale der sidder ved bordet. De lokale giver dem et spark ligeså snart de kan komme af sted med det, men det er vi jo for høflige til. Så kattene sætter ind med et tiggeri uden lige for det skal gå stærkt, for det er kun et spørgsmål om sekunder inden tjenerne kommer med kæppen og så er det bare med at få enden til sig, ellers giver det rap.

En stor portion velmagende og velkogte pasta med masse af fisk og rejer i tomatsovs med gode brød til og ¾ liter mineralvand koster 44 Nakfa, ca. 15 kr. Dette er priserne i turistområderne, uden for disse områder koster en sådan frokost under det halve.

Onsdag den 19. kristne helligdag i Eritrea. Regn hele dagen

Dagen starter kl. 8.00 med en tur på havnen, men der er ingen mennesker. En formiddags tur rundt i byen viser også at det bliver en meget stille dag som jeg bruger foran tv CNN, filmkanalen og denne computer.

Torsdag den 20. muslimske helligdag i Eritrea. Regn hele dagen

Dagen starter kl. 8.00 endnu mere stille end onsdagen, da denne dag er den vigtigste dag for alverdens muslimer, det er dagen for den hellige rejse til Mekka Hiajj. Jeg taler med Henning dagen før hans afrejse til Eritrea og han melder at alt er klart. Knud og Gunnar har besluttet sig for at tage til Sri Lanka med Folkekirkens Nødhjælp at lave en fiskerifaglig vurdering af katastrofen for fiskerne på Sri Lanka. De tager af sted den 10/2 og bliver dernede 16 dage.

Der er udskrevet folketingsvalg til afholdes den 8/2 og valgkampen er i fuld gang, men valget ser ud til at være afgjort på forhånd – regeringen står meget stærkt til at kunne fortsætte i endnu en periode.

Skrevet på artikler til Levende Havs hjemmeside

Fredag den 21. overskyet og varmt

Dagen starter kl. 8.00 på havnen. Der er ikke mange mennesker så det ser ganske rigtig ud til at folk tager sig denne fredag som fridag. Der ligger ca. 20 større egyptiske trawlere i havnen og der er en voldsom og gennemtrængende stank af dieselolie på havnen hvor der ligger en film af olie ud over hele havnen. Der er meget affald i havnen og det kommer mestendels fra fiskefartøjerne, så her burde der gøres en indsats.

Jeg bruger dagen på at gennemgå mapper med projektrapporter og andre rapporter og evalueringer.

Bl.a. studerer jeg en evalueringsrapport fra African Development Bank ledet af mr. Alex Mend Yappay Silungwe 5-26 juli 2004.

Denne del af rapporten beskæftiger sig med byggerierne i Gellalo, Tio og Eddi som det danske firma Pihl står for. Rapporten udtrykker tilfredshed med byggerierne.

2.3 Derefter beskrives et for dette projekt interessant afsnit ”Fisheries Credit and Cooperatives” hvor der bl.a. står at ”Projektet” har modtaget US\$ 1.150.979 som skal bruges til kapacitetsopbygning og kredit til fiskerne til brug for køb af både, motorer og udstyr. Der er også givet midler til uddannelse og træning. Evalueringsholdet tager til bl.a. til efterretning at der ikke er sket meget på området og man aftaler med de eritreanske partnere at der udarbejdes et studie som sender en rapport til banken i slutningen af okt. 2004

2.4 Marketing. Der er afsat penge til reklamer og opskrifter for at højne det nationale forbrug af fisk – men her er der heller ikke sket noget.

2.5 PMU (Project Management Unit) vil komme med forslag til ovenstående inden okt. 2004

3.3.1 ”Management of the Fisheries Facilities” understreger bl.a., at det nu er meget vigtigt, at projektet får uddannet de mennesker som skal have ansvaret for de 3 stationer og ikke mindst salget af fisk fra stationerne. Der henvises til en interessant rapport udarbejdet af FAO i 2003 ”Global Market Research for Eritrean Fish Products”. Denne rapport/undersøgelse konkluderer bl.a., at markedet er alvorligt underforsynet med fisk, og at det største problem i Eritreas fiskeri ikke er efterspørgslen på fisk, men derimod forsyningen af fisk til markedet.

3.3.4 Der er helt åbenbart ikke gjort ret meget for at inddrage/oplyse fiskerne om disse nye investeringer. Ifølge rapporten ser det fornuftigt ud på det ledende administrative plan, hvorimod det ser rigtig skidt ud når det gælder inddragelsen af fiskerne i projekterne. Hvem der gør hvad og hvem der har ansvaret for de mange områder er ikke kommunikeret ud til de mange stakeholders.

3.3.5 der anbefales kraftigt at PMU nu tager initiativ til at få inddraget alle stakeholders i arbejdet for derigennem at få skabt en fælles forståelse og accept af ansvar for disse relativt store investeringer.

3.6.1 "Supply of fresh water to communities from project water reticulation system"

I projektet er der en aftale om, at de folk som bor tæt ved de nye stationer skal kunne hente vand fra stationerne. Der forudses voksende problemer på dette område fordi der åbenbart er store behov og at folk, selv meget langt fra stationerne, kommer for at få vand. Det kan give problemer for den daglige drift af stationerne og det anbefales derfor, at der så hurtig som muligt udarbejdes en aftale mellem PMU og de lokale.

4.0 "Otter Matters" Der noteres, at fiskeriministeriet er på vej med at afslutte en udbudsrunde (internationalt) vedr. 1,5 mil US\$ til støtte for kapacitetsopbygning i fiskeriet. Fra det canadiske firma som står for byggeriet i de tre steder siger projektlederen, at denne udbudsrunde er endt resultatløs. Selv har hans firma ikke villet byde ind på den.

Andet dokument er "budget and proposed work plan for year 2005" for fiskeriafdelingen i Massawa. Det indeholder ikke de store overraskelser, men dog lidt om hvilket lønniveau folk ligger på. En direktør tjener ex. 1786/md og 357 i Allowance. En extension officer tjener mellem 1000 800/md og fra 90 – 250 i udgifter. I Kahsays afdeling for artisanal fishery som er langt den største er der ansat 18 plus 10 løsarbejdere. En vagt ex. får 450, rengøring 550 I 2005 anmoder artisanal afdelingen om i alt 429.696 og 90.960 allowance til løn og lønudgifter.

Der er en årsrapport fra Ibrahim Mohammed Ali for året 2003.

Den opridser, at siden 1994 er der udbetalt ca. 19 mil Nakfa i kredit og lån og at de vanskelige at få inddrevet. At ex. Massawa (kaldet "Semhar regionen) har fået 5,7 mil (tilbagebetalt 19 %) og Dahlak har fået 2,1 mil. (tilbagebetalt 53 %) At der er 8 kooperativer i Massawa og 7 på Dahlak hvor lederen hedder Abdu Ahmed hvor lederen i Massawa hedder Ismail Mohamed Adem

Der var en rapport udarbejdet af Pasience Magoha og Mohmoud Salim "Fish marketing and its development" fra august 2004.

Denne rapport og andre afskrevne, måske opdaterede hører sikkert til opfølgningen på Afrika bankens krav. Denne rapport opridser vanskelighederne som vi kender dem, mangel på fisk og mangel på kendskabet til fisk på hjemmemarkedet osv. Her har man undersøgt Massawa området og omsætningen af fisken i det område. Der bor ca. 23.000 mennesker i ca. 6000 husholdninger og så er der 7 større restauranter og 8 hoteller og der omsættes ca. 1200 tons fisk i husholdningerne om året ca. 300 i hoteller og restauranter. Der er ca. 25 mindre fartøjer som fisker uden registrering, da det er meget små både som fisker mest med håndliner og som fanger mellem 5-30 kg/dag. Alle deres fisk om sættes i lokalområdet hvor der også er 2 fiske salgssteder ud over fiskerne selv, havnen og den store virksomhed EMPC. Fisken sælges til en pris fra 12-20 N/kg.

En rapport som adskiller sig fra de andre ved at være omfattende og logisk er "Position Paper: Satus of Eritrean Fishery sector with ref. to economic partnership agreement with EU" (2003)

Denne rapport oplister udmærket de fleste forhold og den giver således et godt indblik I den aktuelle situation. (jeg forsøger at få en kopi af denne). Jeg skal også have kopi af liste over låntagere inden for kooperativerne. Status dec. 2003

Så er der rapport af Mahmoud Selim en afsluttende opgave fra et studie i Asmara om kystfiskeriet som jeg også skal have kopi af. Den siger ikke noget nyt, men den bidrager med lidt oplysninger om antal af mennesker i de forskellige områder og så giver den godt indblik i den måde man arbejder på inden for systemet i Eritreas fiskeri.

Lørdag den 22. Asmara. Meget varmt med solskin fra en skyfri himmel

Dagen starter kl. 8.00 med forberedelser til turen til Asmara. Bussen forlader Massawa kl. 11.30 og ankommer Asmara kl. 15.00. resten af dagen bruges på Internet cafe og tur i byen. Kl. 24.00 tager jeg til lufthavnen og kl. 02.00 er Henning kommet igennem systemet og vi tager ind til Asmara og går til køjs på Red Sea Pension. Henning har haft en problemløs tur og er helt klar til opgaverne.

Søndag den 23. Asmara. Fint vejr med solskin

Dagen starter kl. 8.00 med te på cafe og forberedelser til afgang mod Massawa. Vi er på busstationen kl. 10.30 og der er virkelig run på busserne og meget lange køer. Efter en masse tumult og ståen i kø i 2 timer i høj solskin kommer vi endelig med en bus. Vi får meget hjælp og støtte fra de mennesker som vi deler skæbne med. Dvs. at alle – og der er mange – som forsøger at komme om bord uden om køen, de bliver simpelthen skubbet og råbt væk fra bussen og kl. 12.30 er der afgang. Det er en bus med en ung chauffør som kører meget stærkt ned af bjergene – meget stærkt – og vi klamrer os til livet, allerbagest i bussen, hvor børn og voksne bliver køresyge og kaster op og ser syge ud. I Ghinda er der en halv times stop i regnvejr og vi spiser lidt ged og injera og så er der afgang mod Massawa hvor vi ankommer kl. 16.00.

Efter at være kommet på plads i lejligheden og fået et bad er der introduktions tur for Henning til fiskerihavnen og Massawa Island. Her spiser vi på den berømte Shalem restaurant hvor vi nyder en 1½ kg helstegt red snapper og en mindre jackfish sammen med mineralvand og fladbrød. Efter et par øller er det tilbage til lejligheden og en meget tiltrængt søvn. (I Asmara fik vi meget lidt søvn fordi der fra moskéen var en konstant og uden ophold højlydt bøn til Allah hele natten – en uafbrudt rytmisk tale/sang som vi simpelthen ikke kunne abstrahere fra, det var meget enerverende og også, synes vi dominerende overfor folk med en anden tro, og dem er der jo inkl. os ret mange af i Eritrea))

Mandag den 24. overskyet men varmt

Dagen starter kl. 8.00 med te i lejligheden og så afgang til havnen til vores første fælles første arbejdsdag.

På havnen er der mange mennesker, flest egyptiske fiskere som tilsyneladende ikke har ret meget at lave andet end at vente på et eller andet, på at komme på havet må vi formode. Vi møder forskellige af de mennesker i administrationen vi skal samarbejde med og vi venter alle på Kahsay som skal komme for at sætte det hele i gang. Han ankommer meget forkølet og utilpas med vi får lavet en foreløbig plan for de kommende 3 uger. Han lover igen at blive i Massawa hele den periode hvor vi er her.

Interview mandag den 24/1 kl. 10.00. Tilstede Henning/Kurt tolk Mahmud Selim

Kooperativ	”Semhar” er hjemmehørende i Massawa by.
Formand	Ismael Mohammed Adam , Massawa, 45 ugift. Født handikappet i Eritrea, flygtet til Sudan hvor han startede som fisker. Han er ikke af fiskerfamilie i Eritrea. Ismael blev i 2003 valgt til formand for de 8 kooperativer i Massawa regionen inkl. Skibsværftskooperativet.
Antal fiskere	70-80
Antal fartøjer	15 Sambuk, 10 Houri hvoraf de 8 er private Sambuk og 3 Houris. Resten udlejet og/eller erhvervet vha. kredit/lån
Antal	Massawa ca. 22.000

mennesker i landsbyen/øen	
Antal familier	Ca. 5100
Kvinder i fiskeriet	Det ved han ikke, men mange kvinder i Massawa regionen indsamler søgurker, snegle, fingernegle og fanger fisk til husholdningen samt været aktive i tørfisk projekter. Flere kvinder har deltaget i en uddannelse for produktion af fiskeredskaber
Uorganiserede Fiskere	Ukendt, men mange
Udstyrs beskrivelse	Garn og håndliner samt en meget omfattende indsamling af søgurker (langt de fleste af disse fiskere har en større eller mindre gæld til de private opkøbere af søgurker)
Beskrivelse af forholdene og fiskeriet i kooperativet.	<p>Indtil 2000 fiskede man udelukkende med garn og håndliner. Men efter 2000 og til i dag er hovedvægten lagt på indsamling af søgurker. Søgurker eller som de kaldes her "søgurker" er blevet en vigtig del af fiskeriet. De indsamles ved dykning på koralrevne, snorkel og med luft i flasker eller med kompressorer om bord.</p> <p>Efter indsamlingen rengøres de for sand og koges, derefter lægges de til tørre under sand (behandlingen foregår på stranden, som hovedregel på øerne). Efter et lille døgn rengøres de for anden gang og koges endnu engang hvorefter de lægges til den afsluttende tørring som varer 2-3 døgn, alt afhængig af vejret. En søpølse som umiddelbart efter fangsten havde en størrelse på 40 cm lang og 7-8 cm i diameter med en vægt på mere end en kg ender op med at blive en hård lille sort tingest på ca. 10-15 cm vægt 100-200 g. Disse tørrede pølser sælges til fjernøsten, specielt Hongkong. De fineste kvaliteter (der er 25 forskellige arter) sælger fiskerne for ca. 600 Nakfa kg og de billigste for 40 Nakfa.</p> <p>Ismael beretter, at det er blevet en meget vigtig del af fiskeriet fordi der er bedre økonomi i denne form for fiskeri end i den traditionelle med garn og håndliner. Årsagen til, at det alm. Fiskeri ikke kan stå sig i konkurrencen med indsamling af søgurker er indlysende. Indsamling og forarbejdningen og salget af søgurker kræver ingen udstyr og ingen is og ej heller så meget olie og benzin. Efter en god rejse på ca. en måned kan en Sambuk med 10 -15 mands mandskab lande ca. 700 kg søgurker hvoraf mellem 50-100 kg er bedste sortering. Dvs. at sådan en last indbringer ca. 600 kg af de dårligste sorteringer $600 \times 60 \text{ Nakfa} = 36.000$ plus $75 \text{ kg} \times 600 = 45.000 \text{ Nakfa}$ i alt ca. 80.000 Nakfa.</p> <p>Det samme fartøj kan i bedste fald over en måned med garn og håndliner fange max. 3000 kg fisk a ca. 20 Nakfa = 60.000. Og selv om fartøjet kun sælger søgurker for 60.000 Nakfa så er det en langt bedre forretning da der er meget større udgifter ved det alm. Fiskeri.</p> <p>På spørgsmålet om hvad Ismael mener om søgurkernes betydning for koralrevne, svarer han, at det ved han ikke. Og hvad de vil lave når og hvis der ikke længere er flere søgurker er svaret – så begynder vi blot at fiske igen.</p> <p>Er der nogen i Eritrea som spiser søgurker? Ismael ryster vantro på hovedet at det</p>

er der ingen der kunne finde på. Han har hørt om nogle fiskere som har forsøgt at smage på dem, men det blev ved det.

Indsamlingen af søgurker i Eritreansk farvande er en stor industri hvor der deltager mange fiskere fra de andre lande. Ismael så gerne at de blev udelukket fra Eritreansk farvand så de eritreanske fiskere kunne få denne lukrative forretning for sig selv.

På spørgsmålet om fiskerne fra Massawa regionen ind imellem sejler til Yemen med deres fangster var svaret klart nej. Det er for langt til Yemen fra Massawa regionen.

Kommentar: Der er ingen tvivl om at vi skal have undersøgt denne sag til bunds. Der er sandsynligvis et voksende biologisk problem som måske kan få alvorlige følger koralrevene og dets økosystem. I løbet af ganske få år er der opvokset en industri på en særlig art som man tidligere ingen interesse havde for, det kan give problemer.

Et andet aspekt ved denne form for fangst og behandling er at der bruges betydelige mængder af træ til kogning af søgurker og træ er der ikke så meget af i Eritrea og dertil skal lægges at madlavningen i landsbyerne husholdning foregår ved brug af træ. Fiskerne medbringer betydelige mængder af træ på hver tur til kogningen af søgurker. Men ellers tages der træ og buske på øerne og være i de mange mangrover som findes langs kysterne.

Efter interviewet var vi på rundtur uden for havnen, hvor vi bl.a. besøgte det område hvor kystfiskerne holder til. Der ligger nogle workshops som vedligeholder bådene, vi skal have en introduktion til dette område for at komme tættere på hvad der foregår og hvordan.

Denne dag blev også brugt på et studie af livet i havnen med fokus på de måder som fiskerne forholder sig til håndtering af affald og olie. Det er så afgjort et område som fortjener den største opmærksomhed. Affald smider man som en naturlig adfærd blot i havnen og der er en voldsom stank af dieselolie. Årsagen er indlysende – der er et stort spild af olie under påfyldning af fartøjernes tanke og tønder. Det foregår med en simpel haveslange og der tabes meget olie. Når motorerne skal have skiftet olie så foregår det også ved at den brugte sorte olie pumpes ud i havet. En beholder til olie og benzin renses med et par liter ny olie eller benzin, rystes godt og hældes ud i havnen. En dåse bruges til påfyldning af smøreolie og den udsמידes, tilsyneladende uden eftertanke, ud i havnen osv. Her er der afgjort et område som projektet også skal beskæftige sig meget konkret med.

Eftermiddagen blev brugt på en havnerundfart som startede omme ved træningscenteret og som kom hele havnen og områderne uden for havnen rundt. Vi besøgte bl.a. Eri Fish, men blev afvist da man ikke mente vi havde noget ærinde der. Og da vi ikke havde nogen papirer som kunne dokumenterer noget andet forsvandt vi hurtigt, der var heller ikke som vi håbede på, nogen landinger af fisk denne eftermiddag. Hele havnen bærer bræg af de store skader som krigen har udøvet på Massawa. Der ligger mange skibsvrag og mange huse er helt eller delvist ødelagt. Hele den gamle Massawa by er meget medtaget og det er sørgeligt at bevidne, at denne engang meget smukke by, faktisk ligger i ruiner. Og selv om folk har indrettet sig i disse ruiner og skabt sig et liv,

så er det meget svært at se hvordan denne by igen kan blive genopbygget i den stand den engang havde. Det har været en meget smuk by i en blandet italiensk og arabisk arkitektur.

Undervejs så vi en del små joller som fiskede med rejer efter de mange mindre fisk som hører til de omliggende koralrev. Vi talte med de 2 unge mænd (drengene) i en meget lille jolle. De havde fisket i 3 timer og fanget 15 kg fisk af de små størrelser. Dem ville de sælge for 20-30 Nakfa kg oplyste de os. Det er jo en relativ god forretning når man betænker at en normal månedsløn ligger på 5-1000 Nakfa.

Vi tog en stille aften og efter en fiskemiddag på Luna gik vi til køjs.

Tirsdag den 25. overskyet og varmt.

Dagen starter kl. 7.30 med te og afgang til havnen. **Alim**, som arbejder her på kontoret som bogholder og **Jordanos**, som er sekretær for Kahsay, var mødt. Alim (kvinde 43) taler udmærket engelsk og hun er os en god kilde med oplysninger om fiskeriet, fiskerne og hvad der ellers foregår. Jordanos (kvinde 34) taler og forstår engelsk og hun sørger for at vores kontor fungerer og at tingene er der og i orden.

Første punkt blev et interview med sekretær i det kooperativ som bygger og vedligeholder kystfiskernes fartøjer **Mahammed Ali Seleman**. Det viste sig hurtigt, at vi fra dansk side ikke var forberedt på dette interview idet vi havde gennemgået det forkerte værft. Det værft vi havde kikket på hører til staten, Mahammed Ali Seleman, arbejder privat og kun med kystfiskernes fartøjer og det foregår ned ved stranden. Vi aftalte at udskyde samtalen til næste dag og at vi ville komme til ham for at få en introduktion til stedet og hans arbejde. Det gør vi så i morgen kl. 7.30.

Vi havde en aftale kl. 10.00 med en skipper Ali som havde accepteret at tage os med på havet. Men denne morgen havde han sagt fra pga. problemer med sit fartøj og kl. 9.30 dukkede **Saleh Bekiet Said** op som afløser. Det viste sig desværre også ret hurtigt, at Saleh havde stoppet fiskeriet med garn og kroge for at koncentrere sig om indsamlingen af søgurker. Han kunne måske opstøve 5 garn og en to mands besætning. Men fra dansk side måtte vi fastholde, at vi ville ud at sejle med en skipper, et mandskab og et fartøj som til dagligt bruger garn og kroge. Efter lidt snak frem og tilbage gik Fatna og Mahmud i gang med at søge efter et sådant fartøj.

Interview tirsdag den 25/1 Henning/Kurt/Mahmud

Kooperativ	<p>”Gulbub” sekretær Mahmud Said 25 gift ikke fra fiskefamilie og bor i Massawa. Mahmud er skipper på en Sambuk og han stammer fra gruppen af 100 unge som i mellemkrigsårene blev uddannet gennem det internationalt støttede ”Sahel” (det store kystlandskab nord for Massawa til Sudan) fiskeriprojektet til udvikling af fiskeriet nord for Massawa. Det projekt som bl.a. byggede Wekiro stationen og 11 glasfiber fartøjer. Både fartøjer og fiskere er i dag spredt for alle vinde.</p> <p>Mahmud taler ikke engelsk, men forstå lidt. Han er tilsyneladende et sympatisk menneske og vi aftalte at besøge ham i morgen onsdag for at bese hans fartøj og udstyr.</p>
Antal fiskere/medlemmer	I dag kun 10

Antal fartøjer	I dag kun 4 Sambuk med indenbords motorer, en af træ og 3 af glasfiber alle med Yamaha motorer. Kooperativet startede med 11 statsstøttede (projektstøttede) Sambuk. 2 er ødelagt og resten har staten taget tilbage og udlejet til andre
Udstyrs beskrivelse	Før 2000 fiskede de kun med garn og kroge, nu fisker de alle efter søgurker. De har stadig lidt garn, men de bruger dem ikke.
Hvorfor fisker de nu søgurker?	Først og fremmest pga. indtjeningen. Mahmud tjener mellem 18-20.000 Nakfa om året til sig selv når alle udgifter til fartøj, proviant, udstyr og aflønning af et mandskab på 6 er betalt.
Hvad skal der til for at Mahmud vender tilbage til et alm. fiskeri?	Mahmud svarer: Et bedre marked for fisk, dvs. bedre priser. Og dertil bedre udstyr, og meget gerne et langlinesystem som han kan monterer på sit fartøj. Dertil også GBS og ekkolod.
Mahmuds kredit situation	I 1996 – 1997 modtog han ca. 250.000 Nakfa inkl. en rente på 8 % over 10 år. Indtil i dag har han tilbagebetalt i alt ca. 70.000 Nakfa.

Vi gjorde flere forsøg på at komme i kontakt med fiskere på andre fartøjer denne dag, men Mahmud, vores allesteds værende kommissær, bryder sig klart ikke om, at vi sådan bryder den orden der lagt for hvem vi skal tale med og hvorfor. Det er ikke holdbart og sagen bringer vi op på et møde i morgen med Kahsay. Det er meget vigtigt, at vi udnytter alle mulighederne for at tale med så mange fiskere som overhovedet muligt, når de ankommer til Massawa.

Efter nogen inaktiv tid på havnen besluttede vi os for at opsøge UNDP og GEF kontoret for at komme i kontakt med de mennesker som monitorerer fiskeriet for at være a jour med deres arbejde omkring hvilke bifangster der tages og hvilke andre negative indvirkninger fiskeriet har på fiskebestande, koralrev og økosystemet.

Der mødte vi den anden direktør i fiskeriministeriets afdeling i Massawa **Saidna Ali Saleh** som har kontor i samme bygning. Han var ved godt mod også selv om han tydeligvis bar præg af et 3 måneders fængselsophold (hvis årsag vi ikke kender). Han var blevet meget tyndere og øjnene lå lidt langt inde i hovedet. Han er tilsyneladende tilbage på sin sædvanlige post og med de samme opgaver, bl.a. med ansvaret for infrastrukturen, herunder byggeriet af de tre stationer mod syd.

Vi introducerede os for **Kaleab Negussie** den nationale projekt manager for ECMIB ”Eritreans Coastal, Marine & Island Biodiversity Conservation Projekt” støttet af UNDP og GEF. Kaleab fortalte os, at de to biologer som arbejder inden for fiskeriet var ude af Eritrea i USA til et seminar og at de ville være tilbage i morgen eller overmorgen. Han fik vores telefonnummer og lovede at arrangere et møde når de ville være tilbage i Massawa.

Derefter fik vi te med Saidna og en regional fiskerikoordinator og de gav os en længere forklaring om hvorfor det er så svært at få udviklet fiskeriet selv og hvorfor det er så forholdsvis enkelt at bygge stationer og anden infrastruktur. Saidna bekræftede, at der var afsat mere en mil \$ til udvikling af fiskeriet i forbindelse med etableringen af de tre stationer i Ghela’elo, Tio og Edi. Og det blev den samme historie som er hørt flere gange om fiskernes mangel på forståelse for myndighedernes bestræbelser på at forbedre deres forhold.

På vores spørgsmål om hvorvidt myndighederne havde opfyldt deres forpligtigelse mht. inddragelser af fiskerne i de store projekter, svarede de, at tilbage i midten af 90’erne blev der holdt

flere møder med fiskerne. Men pga. af udsættelse efter udsættelse af byggerier, kan man i dag ikke med rette sige, at fiskerne har været inddraget i planer og implementeringen. Men Saidna understregede, at nu går man i gang med at få skabt interesse hos fiskerne for disse nye anlæg.

Denne aften spiste vi et udsøgt måltid seafood på Eritrean Restaurant. En meget stor tallerken fyldt med friske og meget velsmagende fisk (uden ben) og rejer, mellem 500 gram fisk til hver, med salat, pomfrits øl og vand for under 100 kr. – det er næsten ikke til at tro.

Efter en øl med en delegation danskere som er tilknyttet den nye tekniske skole, støtte af Danida var det til køjs.

Onsdag den 26. varmt og lidt overskyet

Dagen stater kl. 6.30 og efter te er der afgang til kystfiskernes plads hvor vi skal møde en fisker og båd reparations og nybygnings kooperativet. Vi går selv i gang idet Mahmud ikke dukker op og vi gennemgår det fartøj om **Mahmud Said** er ejer og skipper på. Det er en Sambuk bygget i midten af 90'erne og i relativ god stand. Vi har ikke det store at bemærke til konstruktionen som synes udmærket, ca. 35 fod 10 tons.

Efter dette er vi på rundtur på pladsen og der er mange både i forskellige størrelser og stand. Der er ved at blive bygget to nye mindre fartøjer, hvor man bruger en ældre køl og beklæder med nye bord. Der er også en del reparationer af fartøjer og motorer. Mens vi er der er der lavvande og det er den periode hvor der fortages disse reparationer, maling, skrabning af bunden for at komme af med begroningerne.

Vi beser også reparation og fremstilling af nye trawl til disse små fartøjer. Det er meget små trawl som bruges til fangst af søgurker og måske lidt rejer. Meget små skal tages helt bogstaveligt idet der er tale om trawl som ikke spænder over mere end 10-15 meter og som er ca. 8 meter i dybden. Disse trawl fremstilles af allehånde net og andre materialer og det er et mysterium for os hvorledes de kan fange noget som helst.

Hvis de fanger rejer og andre fisk, så er der ingen tvivl om, at nye materialer til et komplet trawl kan købes i DK for under 1000 kr. og det kunne også være spændende at få en dansk vodbinder til at fremstille et trawl af samme størrelse, men med de traditioner vi har i DK for at sy trawl til fangst af rejer og jomfruhummer. Vi beslutter os for at lave en mere tilbundsående undersøgelse og opmåling af disse trawl. Kriteriet skal blot være at trawlene bruges til fiskeri og ikke til indsamling af søgurker, det skal afklares.

Mahmud for vi fat i og vi holder møde med formanden for det kooperativ som reparerer kystfiskernes fartøjer. (se skema)

Onsdag den 26/1 på pladsen. Henning/Kurt og Mahmud

Kooperativ	Kooperativet ”Skibsbyggeriet i Massawa”
Formand	Hammed Ali Selerman tømrer sammen med hans bror Muhammed som også er tømrer og sekretær i kooperativet
Antal tilknyttet/beskæftiget	11
	Hammed oplyser, at man på stedet kan reparere og bygge nyt og at man kan

	<p>installere motorer også indenbords.</p> <p>Det træ man bruger tilbygningen (spanter, køl med videre) af Sambuk, Houris og joller kaldes ”Nemur” og findes i Eritrea. Til bord bruger man gerne importeret træ kaldet ”Jendelle” og teak og andre hårde træsorter fra østen.</p> <p>Et fartøj som vedligeholdes kan sagtens være i virksomhed i 25 år oplyser man. Skibene er karavel byggede og til tætning mellem plankerne bruger men bomuld og afslutter med en varm blanding af voks og olie som smøres på hele skibsfalden under vandlinen. En sådan smøring holder max. 2 md. udenbords og 1 år indenbords.</p> <p>Begroningen i bunden fjerner man med skrabning og så smører man igen bunden med en blanding af olie og andre naturlige ingredienser (man bruger hverken kobber eller gift).</p> <p>Man kan fartøjerne på land på bådværftet, men her på pladsen ordner man de fleste reparationer og maling i forbindelse med ebbe.</p>
<p>Kommentar til stedet</p>	<p>Som mange andre steder i Eritrea og verden, vokser steder - som ved første øjekast og set udefra ser ud som en losseplads med mennesker og virksomhed - ved et nærmere bekendtskab. Det ser rodet ud for at sige det mildt, med mange skure fremstillet af lidt træ og plastik og en masse joller og større fartøjer i fra ringe til meget dårlig stand og vrage. Men der er et logisk liv med arbejde og kaffe/te huse, sovepladser, arbejdspladser og workshops. Der sker noget og de folk som er i gang – og det er mange – synes at have begreb om håndværket med den smule værktøj de har. Skibene bliver sat i stand og selvom standarden ligger meget under hvad vi kender fra de vestlige bådebyggerier, så bliver de sejlklare og kommer på havet.</p> <p>Vi aftaler at komme forbi flere gange og kooperativet fremstiller en prioriteret liste over det udstyr de har hårdt brug for og som de kunne ønske sig.</p>

Derefter er der møde på kontoret med biolog, ansat i fiskeriministeriets biologiske afdeling **Abdur Omer** om hans viden om søgurker og fiskeri generelt.

Abdur er en meget vidende og behagelig mand som taler et udmærket engelsk. Han har stået for et betydeligt studie af søgurker og har derfor mange oplysninger. Han har selv studeret 17 arter af de 25 der skulle findes i det Røde Hav. (se liste og fotos over de søgurker han har undersøgt).

I Eritrea startede indsamlingen og salg af agurker i 1995 og Abdur oplyser at siden er fangsterne vokset år for år. Om bestandenes tilstande kender han dog ikke, der må der foretages videnskabelige undersøgelser for at få klarhed over det spørgsmål.

List of Commercially Exploited Sea Cucumbers in Eritrea

Species	Size & Grading	Live	Dried
1 Blackfish (<i>Actinopyga miliaris</i>) Abu selalik አቡ ሰላሊኽ			
2 Black Teat fish (<i>Holothuria nobilis</i>) Abu habhab Aswed አቡ-ሐብ-ሐብ አሰወድ	A (1-4pcs:250g.+) B (5-8pcs:125-250g.) C (9-12pcs:90-125g.) D (12pcs+:less 90g.)		
3 Curryfish (<i>Stichopus variegatus</i>) Hamra ሐምራ	LARGE (3"+) SMALL (2" - 3")		
4 Pink Fish (<i>Holothuria edulis</i>) Abu sanduk አቡ-ሳገዳ-ቸ	LARGE (5"+) SMALL (2" - 5")		
5 Lolly Fish (<i>Holothuria atra</i>) Legae ሊጋዕ	LARGE (5" +) MEDIUM (3" - 5") SMALL (2" - 3")		
6 Sandfish (<i>Holothuria scabra</i>) Hedra beydae ኧድራ በይይይ	LARGE (10 - 50pcs) SMALL (50-100pcs)		
7 Surf Redfish (<i>Actinopyga mauritiana</i>) Abu sanduk አቡ-ሳገዳ-ቸ	A (8 pcs: 3" +) B (16 pcs: 2" - 3") C - (30 pcs: 1" - 2")		
8 White Teat (<i>Holothuria fuscogilva</i>) Abu habhab abved አቡ-ሐብ-ሐብ አቦዌድ	A (3 pcs 300g+) B (5 pcs 200-300g) C (7 pcs 150-200g) D (8 pcs under 150g)		

Sidste år blev der eksporteret ca. 2,5 mil kg søgurker fra den nordlige del af Eritrea området. Værdien af denne eksport kender han ikke, de tal skal vi have i ministeriet.

Søagurker har ifølge Abdur ingen naturlige fjender, men der er fisk som æder deres æg. Deres betydning i økosystemet og koralrevene er nok at holde lidt rent, noget lig søstjerne. Der er flere søagurker i de områder hvor der måles en høj koncentration af ammoniak, som Abdur udtrykker det.

De indsamles nu hele året, men sæsonen er sommeren. Abdur har udført sine undersøgelser i selve fiskeriet og han kan fortælle, at et relativt større fartøj med dykkerudstyr kan indsamle ca. 100 kg agurker om dagen af den bedste kvalitet. Det foregår ude på det dybere vand – dvs. at et sådant fartøj kan indsamle, koge og tørre agurker til en værdi af ca. 40.000 Nakfa om dagen i højsæsonen, ved brug af dykkerudstyr.

På spørgsmålet om hvor fiskerne samler al den brænde de skal bruge til koge søagurker svarer Abdur, at de selv har brænde med og at de indsamler brænde på øerne og at de skover i mangrove skovene. Enkelte fartøjer fra udlandet bruger gas. Det brænde man henter i mangrove skovene er et stort problem mener Abdur, ikke alene for det træ man tager, men også fordi der ødelægges så meget af den sårbare mangrove.

Der foregår et betydeligt ulovligt fiskeri efter søagurker af fiskere fra Yemen.

Abdur mener, at der snarest muligt bør indføres en regulering af indsamlingen, at den bør være sæsonstyret og at der også bør indføres kvoter. De bedste er at indsamle om sommeren og så bruge vinteren til det normale fiskeri, så søagurker får fred det halve af året. Trawling efter søagurker er også et problem, da et trawl ikke selekterer og derfor tager trawl også mange små søagurker. Indsamlingen af træ fra mangroven skal forbydes.

Abdur havde også kloge betragtninger vedr. kystfiskeri, her særlig et kystfiskeri som foregår med forskellige redskaber og hvor man lander hver dag. Han er meget optaget af dagsfiskeriet af mange gode grunde. Man kan ex. bruge flere forskellige slags redskaber og den fisk der landes er langt større kvalitet.

Han havde også beskæftiget sig med den indsamling af snegle og sneglnegle som foregår. Han er kritisk overfor, at man ikke forsøger at opbygge et marked for kødet fra sneglene som i andre lande kan sælges til en rimelig pris. Han mener også, at indsamlingen af negle er for hårdhændet, dvs. mange snegle dør, og her bør man også sætte ind med træning og uddannelse af specielt kvinderne som står for denne form for høsten af de marine ressourcer. Vi aftaler at mødes igen inden vi tager tilbage til DK.

Vores lokale team fandt denne dag et egnet fartøj til vores forsøgsfiskeri og vi fik en snak med skipperen **Osman** som kommer fra øen og kooperativet Dessie. Vi blev enige om at gøre et forsøg, hvor vi i morgen får lastet Sambuken med olie, garn, is, vand, proviant og så sejle tidlig fredag morgen.

Aften var stille og roligt.

Torsdag den 27. Klart vejr, høj himmel og meget varmt, meget

Dagen starter kl. 6.30 hvor vi gør os klar til at komme i gang med dagens dont, dvs. at få lastet vores fartøj. Det er en gammel Sambuk og heller ikke en af de store. Så vi beslutter os for at ende op med en 7 mands besætning, bestående af 4 fiskere, Kahsay, Henning og jeg.

Sådan en lastedag viste os meget tydeligt, at tingene tager tid, meget tid. Der skal skrives en del papirer for at få fat i 400 l olie og 60 blokke is og alle, inkl. de danske udsendte skal have tilladelse af myndighederne til at forlade havnen. Man får simpelthen et dokument, efter at have forklaret formålet og vist pas og identifikationspapirer.

Ting tager altså tid i Eritrea og det skal vi (danskerne) vende os til, ellers kan vi ikke udføre vores arbejde her på en for fiskerne her fornuftig måde. Vi skal også huske, at den eritreanske fisker har næsten hele året til sin rådighed hvad havdage angår. En dansk kystfisker kan påregne, at komme på havet 100-150 dage om året, resten blæser væk. Så selv om det tager lang tid for et fartøj og dets besætning at blive klar til en tur, så kommer de måske på havet ligeså mange dage som deres danske kollegaer i kystfiskeriet.

Et fartøj fra Dahlak, som vi fulgte med interesse, var en glasfiberbygget relativt flot stor Houri. Det tog den 4 dage at få gjort sig klar til den næste rejse. Og det er jo tankevækkende når man ser, at der er 7-8 mand med 20 garn der skal have 100 blokke is og 50-600 liter benzin (Hourierne er altid udstyret med udenbords benzinmotorer).

Det er også vigtigt at huske på, at erhvervsfiskeriet i Eritrea er nyt. Inden befrielseskrigen mod Etiopien startede i slutningen af 60'erne var der et betydeligt fiskeri og der blev også fanget pænt med fisk. De 30 års krig satte fiskeriet i stå, de unge mænd blev også krigere og de gamle fiskere forsvandt ved naturlig afgang. Efter freden i 1993 begyndte man, faktisk på noget nær bar bund, at genopbygge fiskeriet med støtte fra udlandet, men så kom krigen i 1999 og så gik det igen i stå.

Den kultur der bærer fiskeriet i dag er således meget ung og det bærer fiskeriet tydeligt præg af. Det står klart når man studerer de fartøjer som kommer fra Egypten, Yemen og andre lande. De er velorganiserede i sammenligning med de eritreanske fartøjer. En Sambuk fra Yemen har en velorganiseret besætning som i havn er travlt optaget af at reparerer udstyr og garn og fartøjets indretning er fiskerifaglig logisk. De bruger flere garn og de har moderne hjælpemidler som garn ophalere, ekkolod og GPS.

De eritreanske fiskere har tydeligt også en anden og mere afslappet rytme. De ligger i havn i lang tid og deres fartøjer har mange andre funktioner end blot fiskeri, da de har ansvaret for al transport til øerne og de fjerntliggende landsbyer.

Fredag den 28. overskyet, men varmt, frisk vind

Dagen starter kl. 7.00. Vi skal efter planen på fiskeri, men vi forventer ikke at komme af sted før om eftermiddagen, så vi tager os god tid. Og da der også er en ret frisk vind kan det sagtens være at turen bliver udsat til dagen efter. Men kl. 8.00 bliver der ringet til os for at høre hvor pokker vi bliver af, vi skal jo sejle kl. 8.00 meddelte Kahsay. Vi skynder os ud af huset og på havnen er fartøjet fuldt lastet til afgang. Fiskere, kvinder og børn i alt mere end 20 personer på dette lille fartøj, men ingen geder eller andre husdyr, og masser af udstyr gør at Sambuken ligger meget lavt i vandet og med den friske vind bliver det en overfart til øen Dessie med gode råd og ønsker for rejsen.

Det har nu taget 3 dage for at blive klar og årsagen er bl.a. de mange papirer som skal være på plads førend man kan forlade havnen. Der er meget kontrol og ved afgang kommer der myndigheder og tæller og tjekker og næsten ude af havnen skal vi lægge til ved "flådebasen" for sidste kontrol. Kl. 10.00 er vi på vej ud af havnen ud i et noget oprørt rødt hav.

Det viser sig meget hurtigt, at det er et godt fartøj vi er kommet på havet med, det opfører sig virkelig godt og med en frisk vind agter for tværs går der øst til syd for at komme rundt om øen Dessie fra syd siden og op til landsbyen af samme navn. På vejen får vi følgeskab af en større flok delfiner, en mindre art ikke ret meget større end marsvin, men de boltrer sig omkring os i lang tid. Flyvefisk og andre fisk bryder konstant overfladen. Vi så også en stor fisk som sprang flere meter op i luften.

Undervejs fisker skipperen med et tungt udstyr, noget trolling lignende grej og lige før vi runder øen fanger han en mindre tun på 6-7 kg. Øen Dessie er en langstrakt ø som er karakteriseret ved dets høje. Der er lidt gevækster træer og lidt grønt, men ellers er øen blot sten og koraller. Hele den sydlige del af øen er ved at blive bebygget med huse til brug for et turistfremstød og der er en livlig aktivitet (mere om dette byggeri senere).

3 miles oppe på østkysten sejler vi ind til landsbyen for at sætte folk i land og få flere grejer ombord. Der er smukt her inden i en bugt hvor landsbyen kun ses fordi tagene på de ca. 20 huse har flotte farver. Ellers bærer stranden så absolut præg af fiskeri, idet fiskernes udstyr ligger bugten rundt. Der er ikke andre fartøjer end et par joller, da de øvrige 6 fartøjer enten er på havet eller i Massawa.

Vi får kaffe og frokost, injera med den traditionelle sovs og fisk (dele af den tun vi netop havde fanget). Efter lidt afslapning får vi grejer ombord for at komme på havet. Vi bliver enige om kun at sætte nogle få garn denne nat for at få vores garn prøvet af. Vi sætter 4 af deres lange og meget dybe garn, 2 af vores dybe og 3 tysker garn (det er et meget lille sæt), men det var tydeligt, at fiskerne ikke havde ret meget fidus til vores garn, men nu skulle de afprøves inden vi sejler ud på fiskeri.

De blev sat ret tæt på havnen og til fiskepladsen blev vi fulgt af et par meget store delfiner, måske hvidnæser, da de havde en noget deform rygfinne.

Garnene blev sat i en række som nærmest lukker en mindre bugt, deres egne gran var så dybe at de kunne nå overfladen. (Normalt sætter de næsten udelukkende som drivgran, men i dagens anledning havde de bundet flere af de betonhjul som de bruger som synk, på garnene får at få dem til bunden.

Det tog ikke lang tid og så var vi tilbage i landsbyen for aftensmad, kaffe og te. Kl.22.00 skulle vi igen hente garnene. Henning og jeg havde ikke meget tiltro til vore garn idet de lokale jo kunne tage overfladen og vi var også bekymret for at de forholdsvis stærke fisk ville svømme direkte igennem dem. De lokale garn er jo fremstillet af materialer som bruges til trawl.

Fremme ved garnene som blev fundet i total mørke, da der ikke findes anden end stavlygter på fartøjet, går vi i gang med at hive. Vi hiver først de lokale og der er ikke skyggen af en fisk i de fire garn. Derefter kommer vores dybe og lige ved ørebåndet sidder den første, en rev fisk af seabream typen. Og der kommer mange flere af den fisk (ca. 50 cm) og fiskerne begynder at blive interesseret.

Skipperen glemmer helt at være skipper og kommer også ud for at pille af. Der kommer også en stor Milkfish *Chanos chanos* og endnu en af slagsen (store sølvskinnende fisk på op mod 10 kg). Og derefter en stor rokke som volder besætningen store problemer i det de skal passe meget på ikke at blive ramt af den lange dolk rokken har på sine haler. Der er det samme i det næste garn, men i tysker garnene er der ikke andet end rokker og et par fisk. Men der er rigtig mange rokker og det er

et stort arbejde at få dem pillet ud, så det er hurtigt afgjort, at tysker garn skal sættes der hvor vi er sikre på at der ikke findes ret mange rokker.

Men resultatet i de 2 garn var udmærket. ca. 40 kg fisk af god kvalitet er et udmærket resultat efter at de har stået i 3 timer. Så vi bliver enige om, at i morgen skal vi på fiskeri og der skal der både garn til bunden og i overfladen.

Denne aften har vi en dansk drøftelse af de oplevelser vi har haft i disse dage og specielt mht. hvilke behov fiskerne har. Vi bliver hurtigt enige om, at behovene er meget forskellige fra sted til sted. Dette sted f.eks. har tilsyneladende ikke brug for de store investeringer, måske lige bortset fra Adam som bor på øen og som er søn af Osman vores skipper.

Han er et meget vidende menneske som taler et udmærket engelsk, fransk og italiensk. Han er fisker og vil meget gerne have sin egen båd. Men det skal være et relativt moderne fartøj, glasfiber og med langliner. Han er gift og har en datter og bor i et af de bedste huse på øen. Han fortæller åbent om de problemer og fordele der er ved at bo på Dessie. Et af de problemer som man forsøger at løse nu er kommunikation med fastlandet vha. en satellittelefon men det er kostbar investering og man samler penge ind til køb af den fra fiskerne på øen.

Adam er også i jævnlig kontakt med de mennesker som står for byggeriet af Dahlak Hotels ressort byggeri på øen. Det er et meget omfattende projekt som omfatter størstedelen af øens sydlige del. Der arbejder mange mennesker og de kommer alle fra fastlandet. Det er et projekt som sætter tankerne i gang. Her skal der nu snart komme mange turister til denne ø hvor der bor ca. 220 mennesker, sådan som de har boet i mange generationer.

De indsamler regnvand til drikkevand og de har ingen elektricitet (de har en generator siger Adam, som sættes i gang ved festlige lejligheder). Dette turistprojekt vil vende op og ned på denne ø og dets befolkning ligesom det bliver tilfældet med mange andre øer i Dahlak området. For Eritrea satser på turismen, både gennem nationale investeringer og ved at inviterer udenlandske interesser og investeringer.

Hele denne udvikling vil få stor indflydelse på fiskerne, samfundene og selve fiskeriet også fordi turisterne vil have koralrev uden fiskere og fiskeri. Global Environmental Funds GEF og UNDP har kontor og ansatte i Massawa og deres opgaver er bl.a. at sikre en udvikling for turistindustrien. Om den så bliver bæredygtig, målt på lokalsamfundene, synes at være et meget åbent spørgsmål.

Sikkert er det, at denne ø om kort tid vil blive helt domineret af dette turist "paradis" som opbygges og intet tyder på, at lokalbefolkningen får ret meget andet end problemer ud af det. Ingen fra øen arbejder i projektet og de har heller ingen forventninger om at komme til det. Dertil kan lægges, at landsbyen ikke har fået noget som helst i form af en bedre vandforsyning, elektricitet med mere. Og den bro og vej hotelprojektet har anlagt til deres formål, kommer ikke fiskerne til gode idet den ligger uhensigtsmæssig i forhold til byen og sikkert også fordi hotellet har lagt sig sådan at dette projekt slutter sig om sig selv. Så landsbyen, dets beboere og fiskerne bliver alene noget turisterne kan kikke på fra landsiden og fra vandsiden.

- **Et eventuelt dansk støttet projekt får som en vigtig opgave, at få opbygget en organisering i blandt fiskerne og deres samfund på øerne og op langs kysten som tidligt i sådanne projekter kan søge indflydelse på disse projekter.**

Ellers holder Adam meget af tilværelsen på Dessie, en tilværelse som han ikke vil undvære, siger han, men der bør forbedringer til. Men ikke mere end det der er nødvendigt for at få løst de basale problemer. F.eks. havde de for et par dagen fået sendt en gravid kvinde til fastlandet, men endnu havde de ikke fået nyt om hvordan det står til med hende.

Adam vil gerne have en moderne båd, mens hans far ikke har brug for så meget. Nogle nye garn og en generator så man kan producere lidt lys om bord og måske også får sig noget kommunikations udstyr. Osman beretter: Før i tiden var der mange flere fisk, men nu mener han at fiskerne fra Yemen fanger alt for mange fisk til at fiskerne her kan få en fornuftig indkomst tæt ved øen. Vi taler om at en generator, noget lys, lidt nye garn burde være en overkommelig opgave til øens fartøjer.

Og igen står det klart for os, at i Eritrea fiskeriet er behovene meget forskellige og derfor bør et projekt ikke blot kunne komme med et forslag om ex. antal nye fartøjer, motorer, garn etc. Projektet skal være meget fleksibelt med en mulighed for at sætte ind der hvor der hvor der er mest brug for det.

Aftensmaden består af et specielt brød som dybes i sovs og dertil nystegte fisk.

Lørdag den 29 Først varmt og solskin, eftermiddag overskyet og vind.

Dagen starter kl. 7.00 på øen Dessie. Det er en smuk morgen og langsomt kommer husene i gang med dagens gøremål som først er te, derefter morgenmad pasta med lidt fisk. Vi ser kun øens kvinder i korte glimt, de kommer ikke ind til os og de skjuler deres ansigter når de ser os. Det er drenge som kommer med maden og det vi ikke spiser, spiser kvinderne og børnene får vi at vide. Så der er igen mulighed for at få en samtale med nogen af øens kvinder.

Vi skal have gjort klar til dagens fiskeri og denne gang skal blive ude i nogle dage. Der skal tages garn ombord og sejltiden sættes til kl. 15.00. men først skal vi have frokost i et andet hus og det bliver igen injera med sovs og fisk.

Kl. 15.00 er der afgang mod syd ned i Zula bugten. Vi sejler ca. 3 timer og det er efterhånden blevet meget frisk vind og ret så køligt. Da vi ankommer til fiskepladsen sætter vi først de danske garn som skal sættes ved bunden 7 garn, 85 mm 5 stk. og 2 stk. 70 mm. Derefter skal vi længere ind under land på lidt lavere vand for at sætte drivgarn. Vi møder en flot Houri som også har besluttet sig for at dette område skal der fiskes i. Vi sætter 10 lokale drivgarn og 5 danske. De danske har vi sat flere flydere på for at de ikke skal synke, men de synker nu alligevel. Det tager man ikke så tungt og da der er afsat fortøjens båden til garnene og der gøres klar til aftensmad. Der er meget mørkt og det blæser nu ret meget og det er begyndt at regne, så det bliver sikkert en hård nat. Kl. 20.30 skal vi hive drivgarnene og der er ingen fisk overhovedet. Også de danske garn er helt tomme og i de lokale er der en lille haj og en meget lille tun..

Vi sejler ind på lavere vand og sætter anker for natten, da de bundsatte garn først skal hives når der bliver lyst. Vi undrer os over, at man ikke forsøger engang til og for at vide at det ikke er pga. af det dårlige vejr at vi undlader det, men simpelthen fordi der ikke er tegn til fisk. For at man kan fange de pelagiske arter som ex. spansk makrel så skal der være ansjoser og sardiner i overfladen og det er der åbenbart ikke denne nat og så derfor opgiver man det.

- Uden dog at foregribe en konklusion, så ser det dog ud til, at de eritreanske fiskere tager tingene som de kommer. Denne Sambuk er tydeligvis et professionelt fartøj, med en god besætning som også kan deres kram, men der er ikke meget jagtinstinkt over dem. Det viser sig

også senere, at andre fartøjer fangede fisk i drivgarn denne nat, mens vi indstillede fiskeriet. Dette sammenholdt med de mange dage i havn, vidner om, at hvis de eritreanske kystfiskere skal udvikles for at kunne bidrage med større fangster, i stedet for bl.a. de udenlandske trawlere, så skal der nødvendigvis også sættes ind med opbygningen af en større forståelse i blandt kystfiskerne for nødvendigheden af at få noget mere kontinuitet i fiskeriet. Når man er på havet så fisker man og så er målet at blive færdig så hurtig som muligt – også af hensyn til fiskens kvalitet – og når man er i havn, så er man hjemme hos familien og her sørger man bl.a. for at ens udstyr bliver bragt i orden. Deres garn er meget dårlige, men noget reparation kunne afhjælpe noget af dette problem. Det samme er tilfældet med indretningen af fartøjet. Der er mange søm og andre forhindringer som ødelægger garnene under indhalingen og udsætningen og det er måske småting, men at det ikke bliver ordnet på dette fartøj, som uden tvivl ligger i den gode ende af det eritreanske kystfiskeri, vidner om at de eritreanske kystfiskere har brug for andet end udstyr. De har brug for træning, inspiration og ikke at forglemme – motivation. Selvfølgelig skal dette input ske i et samspil med bedre markeder og priser for fisken.

Der gøres klar til aftensmad og den består af pasta med tomatsovs og den lille fisk som vi havde fanget og derefter til køjs. Man sover hvor det nu er muligt. Men lægger sig ned på dækket, på en måtte hvis man har en og så et tæppe over og så godnat. Det er koldt, det blæser og det regner, så det så ikke lyst ud. Men ved midnat tog regnen af og blæsten lagde sig og snart var der helt stille og betydeligt lunere og folk sov til kl. 6.30.

Søndag den 30. Varmt og solskin

Dagen starter kl.6.30 hvor besætningen går i gang med morgenbønnen. Der bedes 5 gange om dagen og det sker efter at man har vasket sine føder, ansigt og hænder og så vender man sig mod Mekka og bønnen varer ca. 5 min. hvorunder man knæler mindst tre gange med bøn.

Derefter hives ankeret og kursen sættes mod de garn der skal hives. Henning har positionen på GPS men den bliver der ikke brug for skipper styrer lige ud til den gaj hvorfra vi skal hive. Vejret er rigtig fint og modet stiger. Men fisk er der ingen af. Vi fanger et par grupper og nogle hajer og en stor rokke som smides ud igen og en endnu større rokkehaj. Den kan ikke vikles af garnene med det samme og kursen sættes mod land hvor vi blot løber fartøjet op på stranden og har et anker ude agter. Garnet med hajen tager vi tilbage i havet og meget hurtig er den viklet ud igen. Hajen er noget bedøvet, men efter en halv time hvor den kommer til sig selv sætter den igen kursen ud mod det åbne hav.

Vi får te og nybagt brød på stranden og det er rart og behageligt. De hajer der er fanget mister finnerne og de hænges til tørre. Kroppene lægges til tørre på stranden.

Vi skal ligge der til efter frokost hvor vi så afgår for at finde en ny fiskeplads. Det er et virkeligt dejligt sted med en god strand og der svømmes og snorklers på de dog sparsomme rev ude for kysten.

Frokosten består af nybagt brød og nystegt tun, en tun som skipper fangede umiddelbart efter at vi satte kursen mod land.

Sent eftermiddag sættes kursen mod en ny fiskeplads, vi er nu helt inde i bunden af Zula bugten. Først sætter vi en række bundgarn (vores) og derefter drivgarn. Vi ankrer båden i drivgarnene og venter til kl. 21.00 hvor vi skal i gang med at hive. Vi spiser aftensmad ris og fisk og så går vi i

gang. Der er ikke ret mange fisk i drivgarnene, 4 stk. spansk makrel i 10 af deres og 5 af vores garn. Vores garn vil ikke flyde og det selv om vi efterhånden har sat mange flydere på.

Dette med at fange spansk makrel er noget af et lotteri, fortæller fiskerne. De større pelagiske fisk følger sardinstimerne og man skal være heldig. Et sæt kan ex. fange det hele i et enkelt garn hvis det rammer stimerne og mange gange slet ingen. Også denne nat undlader man at forsøge med flere sæt og igen spørger vi danskere os selv om hvorfor man ikke forsøger igen, når det nu åbenbart er et spørgsmål om at have garn i havet og så håbe på at stimerne kommer den vej forbi. At der er fisk i vandet er der ingen tvivl om, overalt så vi fisk springe for livet og andre fiskere var mere heldige. Månen spiller også en rolle, for når den lyser, er det vanskeligt at fange fisk i overfladen, fortæller fiskerne. Men det forhold har sikkert også sammenhæng med typen af garn, det er jo nærmest trawl som står ret op og ned i vandet og med morild er de meget synlige.

Men i de bundsatte garn er der fisk, mange fisk. Specielt store dronninge fisk (8-15 kg) og mange af den store Milkfish 8-10 kg. Der er også et par tun og alt i alt er der vel omkring 200 kg fisk i disse 8 garn og natten er reddet, selv om disse fisk kun koster det halve af spansk makrel.

Vi lægger os ind under land og ankrer for natten, klokken er blevet over 01.00 og så er det til køjs. Med køjen menes en smal træbænk, meget hård og med et tæppe over. Der er ufattelige mange kakerlakker ombord de løber rundt på en hele natten og det er lidt grænseoverskridende at skulle acceptere disse op til 5 cm lange insekter bruge ens ansigt arme og ben som deres løbebane.

Mandag den 31. Varmt og stille

Dagen starter kl. 6.00 og efter te og snak med en Houri fra Dessie som ligger samme sted og lidt bytten rundt på fisk og is og andre sager, sætter vi kursen mod Dessie. Vi går til land og samme aften vil vi sætte garn ikke så langt fra øen og tirsdag formiddag sejler vi til Massawa med fisk og folk fra øen.

Der fiskes med håndline hele vejen og vi fanger en del fisk, spansk makrel, tun, *Thunnus tonggol* Longtail tuna, samt stor og lille jackfish. Håndline fiskeriet er faktisk trolling fiskeri, hvor man på en kraftig 2 mm fiskesnøre påmonterer en hvid kunstig madding med to store kroge. Ti meter oppe af linen er der 3 blystave, og igen 10 meter 3 blystave og 10 meter 3 blystave. Der er vel alt i alt ca. 5 kg bly på en sådan line og så sejler man ellers med fuld fart, dvs. ca. 6 sømil, når der er et hug hiver man ind og er det en større fisk, slækker man op på farten ellers hiver man ind 1-2 mand.

Vi danskere fisker med en mindre udgave med ca. 2 kg bly og selvom vi fanger fisk, så kommer vi meget langt fra op på der resultat skipperen har sin håndline. Men vi fanger da et pæn tun, en pæn jackfish, som vi desværre mister da den skal ombord og et antal spansk makrel 2-5 kg.

- Dette håndline fiskeri er faktisk ret effektivt, men det er overhovedet ikke sat i system. Der fiskes med en line og nærmest for sjov. Alle de andre fiskere slapper af og det er kun den der styrer som har grejet i havet. Det hænger sammen med de forholdsvis lave priser man får for tun, jackfish og andre arter. Men det hænger altså også sammen med en tradition og meget afslappethed. Der er en del arbejde forbundet med at fiske med håndline, man skal være vågen og når fisken hugger så skal den hales ind og det er ikke uden besvær, da det foregår med de bare næver. Linen skærer i hånden og de kraftige handsker vi har med er gode hjælpemidler. Men en dag som denne, kunne besætningen uden problemer have fanget betydeligt flere kg fisk på håndline end på garnene, men det undlod man. Og en del af forklaringen er manglen på innovation, man forsøger ikke at regne på ens fiskeri. Man er taget på fiskeri efter spansk

makrel og sådan er det. Havde man ex. et lille vod, så kunne man fange lidt indisk makrel og så bruge den fisk som madding i fiskeriet efter grouper, snapper og andre mere værdifulde fisk som lever ved bunden. Det er fiskerne klar over, men de tager det meget let for de påregner at være ude i 7-10 dage og så lander de en last spansk makrel, holder fri i Massawa lige så lang tid og så en tur igen efter et kort besøg derhjemme. Det er fristende afslappende, men man kan altså ikke opbygge et fornuftigt alternativ til de store og mere moderne trawlere og langliner, hvis man undlader at bruge ens fartøj grej på en mere effektiv måde. Dette punkt bliver en af de vigtige diskussioner med fiskerne før og under et eventuelt danskstøttet udviklingsprojekt.

Vel ankommet til øen, efter morgenmaden bestående af en meget speciel ret, bestående af kogt knust haj med ris.

- Man tager en haj, skærer fileterne af den koger dem i vand fra det Røde Hav. Når de møre skylles de i vand fra det røde hav, hvorefter de plukkes i små stykker og derefter moses hajen til den ligner kartoffelmos. Derefter presse alt vandet ud af kødet og de store klumper lægges til side. Der fremstilles en krydderiblanding i olie og hajen røres op med denne blanding og tilbage får man en ret kogt knust haj. Under spisningen tager man en god klump haj og blander den med lige dele ris og så spise det sammen med noget stegt makrel eller anden fisk. En fin frokost som kan anbefales, men som morgenmad – en tung ret.

På øen er der afslapning til kl. 17.00 hvor vi sejler ud på fiskepladsen ca. ½ time fra øen. Første sætter vi to rækker bundgarn (Vores) og derefter drivgarn deres 10 og vores 5.

Vi spiser til aften, pasta og fisk og får os en god snak og diskussion i styrehuset om alle de forhold der styre fiskeriet og dagligdagen for fiskeriet her. Det er blevet helt stille og varmt efter en vind om eftermiddagen som når op på kulingsstyrke. Ikke langt fra os er der en anden Sambuk, måske fra Yemen, og han har mere end dobbelt så mange drivgarn ude denne nat.

Kl.21.00 starter vi med at hive, der er intet, ikke en eneste fisk i drivgarnene. I det første sæt bundgarn er der to store Milkfish, men i de sidste garn er der 20 store Milkfish og et par store rokker som genudsættes i live. Der er også en skildpadde på vel ca. 50 kg, men den er død og da man ikke spiser kød fra denne art skildpadde her på øen, smider man den ud igen.

Men bortset fra et par mindre fisk er der ikke andet end disse store meget smukke Milkfish denne nat hvor vi vel fanger 175 kg. Fisk. Selv om Milkfish er betydeligt billigere end spansk makrel så er det dog lidt fiskeri. Vi stopper igen fiskeriet og Kl. 24 er vi tilbage på øen og til køjs i Adams hus.

Tirsdag den 1. feb. varmt og solrigt

Dagen starter kl. 6.30 med te og kaffe og derefter klargøring til afgang til Massawa. Garnene skal i land og vi har lavet en aftale med skipper Osman om at han tager 5 af de større garn og en sæk tysker garn. Disse garn skal han eksperimentere med det næste halve år og det eneste kriterier er, at han fører logbog, dvs. at han registrerer alt hvad han laver.

Med på denne overfart er der igen kvinder og børn og denne gang også en ged. Det bliver en fin tur med smukt vejr, men kun en enkelt fisk på vores håndline.

I Massawa tjekkes vi igen og så anløber vi fiskerihavnen for aflæsning af kvinder, børn og geder. Fisken skal ikke losses med det samme, da man skal ud for at finde købere til fisken. EraFish tager ikke mange af de fisk vi har fanget, da virksomheden er orienteret mod det internationale marked,

så nu skal man ud for at handle med de lokale opkøbere. Når der skal losses så lover man at ringe efter os så vi kan se hvordan denne handel foregår.

Onsdag den 2. varmt og solskin

Dagen starter kl. 7.00 og efter morgenmad er der afgang ud til den plads hvorfra Osman og besætning skal have lossen deres fisk. Stedet ligger for enden af en lang mole/dæmning som stikker ud fra Massawa hovedlandet. Det er en mole i meget dårlig forfatning og da den tilmed er meget lang har vi nogle bekymringer over hvorledes man påtænker at få fisken bragt ind til land.

Mahmud og Khasay fortæller, at dette er stedet hvor kystfiskerne lander deres uregistrerede landinger. Men da ERIFISH ikke vil modtage de fiskearter som vi har fanget de sidste 4 dage er der faktisk ikke andet at gøre, så således bliver der tale ulovlige/lovlige landinger da alle accepterer dette og det foregår da også i fuld offentlighed.

Der er mange mennesker forsamlet på molen og ud langs molen er der en masse kvinder og børn som er i bad og der vaskes tilsyneladende også tøj i dette salte vand.

Vi holder et møde med Osman og hans besætning og vi får de sidste detaljer på plads mht. de garn fartøjer har fået og de 2000 Nakfa vi har ydet til rejseudgifterne, idet det jo blev en noget kort rejse.

Så kommer den fiskerhandler som har købt fisken og i løbet af 20 min. har de landet 350 kg af lasten som består af ca. 500 kg. Han tager lidt af hvert og han afregner til 10 Nakfa/kg dvs. ca. 4,50 kr./kg. Umiddelbart er det jo ikke mange penge for fisk af denne kvalitet, store og friskfangede, men det er prisen. Og måske er det heller ikke helt hen i vejret – i DK sælger fiskerne silden for 2-3 kr./kg, ising til 4 kr., mørksej også store til 4-5 kr.

Vi følger med op til hans forretning og **Omar Wahbalbart** viser sig at være en driftig og meget venlig mand med fiskeforretning og en veludstyret forretning med reservedele til biler og bådmotorer. Han viser og fortæller os om hans forretninger og ex. sælger han nu fisken for 25-30 Nakfa alt efter arter. Fisken skæres ikke i filet men i stykker. Han har bygget et fryserum til ca. 10 tons og et nyere rum til udskæring af fisken. Det er ved at være færdigt og han mangler at installere en frysekompressor så er det klart. Lige nu arbejder han med 4 store kummefrysere og han fortæller, at han omsætter 300 kg fisk om dagen og at han kan få de fisk han har brug for.

Der er mange der køber fisk denne formiddag og det er mængder fra 1 kg og opefter. Vi taler med kunderne og de udtrykker tilfredshed med forretningen og dets fisk og de kan altid få de fisk de ønsker.

Omar viser sig at være en ganske fornuftig mand som har store planer for fremtiden. Han vil gerne være involveret i et eventuelt fremtidigt projekt også fordi han ved at vi fra DK kan hjælpe ham med noget udstyr som ikke kan opdrives her, ex. plastfiskekasser.

Dette blev afslutningen på vores rejse med Osman og besætning. Vi satte garn 3 gange og vi fangede ca. 450 kg og tog ca. 100 kg med til land fra et andet fartøj. Vi satte i alt 30 af deres egne garn og ca. 40 af vores. De fisk sælges så for ca. 4500 Nakfa. Forbrug 150 l olie 1500 Nakfa og is 60 blokke af 15 Nakfa 900 Nakfa. Hvis de havde fortsat fiskeriet, så kunne de sikkert have fanget 800 kg fisk og brugt for 4000 Nakfa olie, men med det samme is. En sådan rejse ville have givet ca. 2500 Nakfa til dækning af besætningen (5 mand) løn.

At være kystfisker i Det Røde Hav er ikke den rene svir, hvad økonomien angår. Der er måske ikke så meget arbejde forbundet med det og således hænger indsats og økonomi måske sammen. Der er en del lotteri med i det, man sejler de steder hen hvor man forventer at sardinerne dukker op og dermed de rovfisk som de fisker efter. Men de 3 gange vi satte drivgarn på denne tur fangede vi kun 4 stk. spansk makrel dvs. ca. 15 kg og det er jo ingen ting. Men havde de fortsat (som de under normale omstændigheder ville have gjort) så havde måske ramt en stime en nat og der fanget hovedparten af deres last.

Men ser vi på deres erfaringer med at fiske, (få fisken ud af garnene osv.) og med at sejle så er der ikke meget at udsætte. Det er professionelle folk som ved hvad de har med at gøre. Men organiseringen af selve fiskeriet og den forholdsvis beskedne tid man bruger på det praktiske fiskeri (at have grejer i havet, at have alternativer osv.) lader meget tilbage at ønske, hvis man vel at mærke ønsker at være et reelt alternativ til de større og mere moderne fartøjer og grej.

Mht. kvinderne i fiskeriet, så er det sikkert en del der bør revideres i de oplysninger vi har fået. Fiskerne i denne del af Eritrea hører til Afar folket, dvs. stærkt troende muslimer, som ikke tillader deres kvinder at være ude blandt andre (mænd) uden at de er helt tilslørede. Mange bruger burka og selv om man påstår, at kvinderne er aktive, det så er det svært at forstille sig disse kvinder som forretningskvinder og eller indsamler af snegle, muslinger, eller for den sags skyld være aktive i tørfisk sæsonerne osv. Vi kunne i sagens natur ikke tage nogle interview med kvinderne, men baseret på vore observationer og samtaler med mændene er det nok et dækkende billede af kvinderne i fiskeriet på øerne og sikkert også syd på langs kysten.

Men folk (fiskerne og deres familier) bor ikke desto mindre på disse mange øer og i landsbyer syd på, sådan er det. De har et liv og de er truet af udviklingen mod et mere og mere moderne og mere industrialiseret fiskeri som tager fisken for næsen af dem – dette er fakta. Derfor er spørgsmålet egentligt meget enkelt – hvad skal fiskerne gøre, er de klar til den nødvendige omstilling og hvis – hvem er det og hvor skal der sættes ind for at forbedre kystfiskernes situation?

Selv om de unge mænd tager fra øerne og landsbyerne for at få hyre på trawlere og/eller andet arbejde, så mødte vi mange drenge og unge mænd på vores tur, de var landsbyerne og de var på fartøjerne. Så de er der og de vil fiske og de vil også med lidt støtte kunne sætte sig igennem over for de ældre og gamle og meget traditionsbunde fiskere. Og med årene vil det igen betyde, at deres udvikling også vil få indflydelse på samfundene og ikke mindst kvindernes situation.

Så der er ikke andre veje at gå for disse kystfiskere og deres samfund, de skal udvikles mod et mere givtigt fiskeri, dvs. mindre udgifter og flere fisk. Vi mener at mange, særlig de unge er klar til det. Dertil skal der investeres og det kan de ikke selv på de givne betingelser, de skal have hjælp udefra. Sammen hermed skal markedet for fisk i Eritrea også udvikles til at kunne aftage flere fisk og til en bedre pris. I udviklingen af kystfiskeriet vil der følge gode muligheder for at sætte ind med fiskerier efter de mange arter som i dag ikke udnyttes. Der er et utal af fisk arter som slet ikke omsættes og her kan kystfiskerne med støtte til grej og udstyr og pilotprojekter og forsøgsfiskerier gå i spidsen for en sådan udvikling.

Resten af denne eftermiddag løber os af hænde af grunde vi ikke kan overskue. Men folkene ser ud til at have meget travlt og de løber rundt efter hinanden. Vi har jo mange punkter på programmet men det ser ikke ud til at vi får gennemført ret meget på havnen i dag. Fatna som har ansvaret for at skaffe fiskere til interview er forsvundet til Foro landsbyen og de andre evner ikke at finde disse

fiskere. Vi får dog opklaret, at de mindre glasfiberfartøjer (11 meter) ikke hører til kooperativerne men til EMPC det statsejede selskab. Vi skal mødes med direktøren for at få tilladelse til at komme med en langline båd og i den forbindelse vil vi spørge til disse mindre fartøjer, deres stand og virke. Det hænger sammen med at vi har undret os over, at de aldrig er på havet og det selv om de både råder over langline og trawl.

Vi fik også opklaret et andet vigtigt område som vi skulle have undersøgt i dybden. Vi havde jo set kooperativernes små trawl og vi havde forstået at de også blev brugt til at trawle rejer. Men nu viser det sig, at de udelukkende bruges til trawlfiskeri efter søgurker og således slipper vi for at gå længere med den sag i og med at vi havde en ide om, at hvis der bliver et projekt så kunne det vel gå an at støtte fiskerne med lidt nye trawl som vil kunne fås DK for små penge, men vi vil ikke støtte trawlfiskeri efter søgurker da det er en form for fiskeri vi ikke kan støtte af mange gode grunde.

Kahsay skal til Asmara for at få fat i 3 computere som var med den seneste transport fra DK. Endnu engang må vi undrer os over at alt og dvs. alt skal igennem Kahsay, før det kan sættes i gang. Han har ufatteligt travlt, alle mulige og umulige mennesker er over ham hele tiden for at få en sag bragt til hans kendskab eller en sag ud af verden. Og nu skal direktøren åbenbart selv drage til Asmara for at få disse 3 computere ellers mener han ikke at de vil få dem ("de" vil sige fiskeriafdelingen i Massawa). Også den opgave kan han ikke sende videre til andre. Fra selv udleveringen af det mindste flåd til et fiskegarn skal igennem Kahsay.

Torsdag den 3. varmt og tørt

Dagen starter kl. 6.00 for at vi kan være på havnen kl. 7.00. På havnen er der dog ikke mange aktiviteter og vi får en snak med Mahmud om bl.a. hans syn på kvinderne i fiskeriet. Inden da er vi en tur rundt på havnen og der ligger denne dag en del Sambuks.

Også de større privat ejede er der en del af. Disse store fartøjer har betydeligt flere garn end kooperativerne, op mod 50. Vi får at vide hvorledes disse private fartøjer styrer deres aktiviteter. De får en årlig licens af regeringen som de betaler alt efter fartøjets størrelse. I forbindelse med licensen indhenter myndighederne oplysninger om hvad dette fartøj fangede i det forløbne år. Og det er så den registrering af fangsterne som foregår fra de privat ejede fartøjer. Der betales ingen skat, men mandskabet skal hver have fornyet deres identifikations papirer hvert år, men det koster ikke mere end 25 Nakfa.

De privat ejede fartøjer er som regel større end kooperativerne og de har langt flere garn og andet udstyr. Finansieringen af disse fartøjer er mere kompliceret. Det foregår en del fra Yemen og fra pengefolk i Eritrea. Dvs. at skipper og besætning er mere eller mindre underlagt de private investorer som har investeret i fartøj og udstyr.

Men organiseringen og indretningen af disse fartøjer ligger på et langt højere niveau end på kooperativerne. Besætningerne holder orden og de reparerer garn og fartøj og andet grej. Så det er et tydeligt mønster. De privatejede fartøjer (der er ikke ret mange af dem i Massawa området) klarer sig meget bedre end de til staten forgældede fartøjer i kooperativerne og den tese bliver også bekræftet af at kooperativerne ude på de større øer holder sig tilbage mht. at kontakte os i forbindelse med denne forundersøgelse. Disse fartøjer som vi ser af og til ligger også langt over standarden vi ellers ser i Massawa og landsbyerne her omkring. Kooperativerne ude på øerne har opbygget deres egen infrastruktur oplyses vi om. med egne slagsveje i Saudi Arabien og Yemen – de sælger og køber i disse lande og de har umiddelbart ikke så meget brug for os. (Og så spiller det

sikkert også en ikke uvæsentlig rolle, at de fiskere som har identitet og som klarer sig nogenlunde, de har set for mange af vores slags som kommer til byen med allehånde planer sm aldrig bliver til noget og hvis de bliver til noget, så bliver de misforvaltet).

Mht. kvinder i fiskeriet ude på øerne og i landsbyerne, dvs. de muslimske samfund, forklarer Mahmud, at de reelt har ansvaret for fangst af fisken til den daglige husholdning. Selvfølgelig får de fisk når fiskerne kommer hjem efter fiskeri, men det kan sagtens gå mere end 2 uger hvor fiskerne ikke er hjemme. Desuden indsamler de snegle og negle fra snegle og det er en vigtig del af økonomien i den daglige husholdning.

Ministeriet har gennemført flere kurser ude i landsbyerne mht. tørring af fisk og behandling og tilberedning af fisk. Og ifølge Mahmud deltager kvinderne aktivt i disse kurser. Ellers er det kvinderne som har eneansvaret for husholdningen også når fiskerne er hjemme. Dvs. at der bliver passet børn, hentet vand, lavet mad, få passet dyrene osv. Selv om fiskerne er hjemme (hvad de kun er i kortere tid, enten er de på fiskeri, eller også ligger de i Massawa og venter på at komme på fiskeri) så deltager de ikke aktivt i den daglige husholdning. De større drenge og piger er aktive, når de ikke er i skole, på øerne er de i skole på fastlandet og da bor de hos slægtninge der.

Vi fortæger et interview med en skipper på en 9 meter glasfiber fartøj fra øen Dessie som netop er klar til afgang.

Interview Henning, Kurt, Mahmud. Torsdag den 3/2 2005

Kooperativ	Skipper Ali Mohammed Osman 56 fra Zula Afta kooperativet
Udstyrs beskrivelse	Fartøjet en 9 meter glasfiberbygget redningsbåds type med en 3 cyl. Yanmar. Rignet til garn og håndline. Fartøjet synes i orden og velfungerende. Om sommeren er han kun involveret i indsamlingen af søgurker. Han købte fartøjet i 1994 for 35.000 Nakfa ex. Motor. Han har ikke længere noget gæld og er som sådan helt privat. Han fisker med blot 7 net og en del håndliner.
Besætningen	3 inkl. skipper
	Ali oplyser at han nu er klar til at tage på havet. Han har lastet 70 blokke is og olie og proviant og han forventer at være på havet 6- 8 dage. Han kan laste ca. 1500 kg fisk hvis det ikke er de store. Fartøjet er også med kvinder, børn og husdyr som skal hjem til landsbyen. Efter den sidste rejse landende han 850 kg til EriFish efter en uges fiskeri. De 750 kg var tun og resten forskellige fisk. Vi ser hans afregning og han har modtaget 5762,16 Nakfa for den mængde fisk. Det er små penge, men igen hænger det sammen med den lave pris der betales for tun, nemlig 6 Nakfa
	Vi spørger ham om hans syn på fiskeriet og han er tilfreds – det er ok siger han. Men han kunne meget gerne bruge nogle flere nyere og mere moderne garn også nogle garn som han kunne sætte tæt op til korallerne for at fange de arter der går der. Også langline kunne han bruge, men her bliver han mere usikker også fordi vi spørger til hans syn på de lokalt producerede langliner som ligger på lager her, men som ingen åbenbart vil bruge. Måske vil jeg lave et forsøg svarer Ali.

Endnu et interview bliver gennemført.

Interview torsdag den 3/2 2005 Henning, Kurt og Mahmud

Kooperativ	Dahlak”
Skipper	Hamid Mahammed Hamid 40 gift med 4 børn Hamid er skipper men ikke ejer af sit eget fartøj. Han tager hyre som skipper på de fartøjer som han kan få. Det meste af tiden er han på havet eller ligger i Massawa og venter på at komme på havet. Mindst 8 måneder af året er han væk fra familien. Han kan ikke forstille sig noget andet end at fiske og det samme bliver sikkert også tilfældet for hans børn.
Indtryk fra interviewet	Hamid er en kraftig mand med et stærkt udtryk og åben i hans svar på vore spørgsmål og også informativ
Antal mennesker i landsbyen/øen	Der bor ca. 2500 mennesker på Dahlak og i alt er der 5 skoler, og to klinikker
Kvinder i fiskeriet	Kvinderne på øerne fortæller Hamid tager sig af den daglige husholdning og så fanger de, eller sørger for at drengene gør det, de fisk de spiser i det daglige (man spiser fisk hver dag og flere gange om dagen). (Hamid har ingen dyr, hans familie lever af hans indkomst). Dertil har kvinderne på øerne en ret indbringende forretning ved at samle de små snegle som bruges til smykker og negle fra sneglene. De indsamler i grupper, men en kvinde kan på en god måned samle ca. 1 kg af disse negle og de kan sælges for 1000-1500 Nakfa (så det er en vigtig del af husholdnings økonomien).
En fisketur med Hamid	Hamid fortæller om trawlfiskeriet efter søgurker som foregår i sommer månederne. Der fanges også lidt andet fisk sammen med dette trawlfiskeri. Man trawler hele dagen ½-1 times træk og samler søgurkerne i vand og om aftenen lægger man til ved stranden og rensning og behandlingen går i gang. Først skal de renses for sand så skal de koges til de er hårde hvorefter de graves under sandet dækket af tang. Næsten morgen vaskes de og koges i et par timer hvorefter de lægges til tørre på stranden i 3 dage og så er de færdige til salg.
Hamids ønsker for fremtiden	Han vil gerne have sit eget fartøj. Og mht. hvilke redskaber han vil bruge så er det garn efter spansk makrel og garn efter hajer og dertil selvfølgelig håndliner.
Hvordan er livet?	Det er hårdt, priserne stiger på alt og falder på fisken, så det er hårdt. Men han kan ikke, overhovedet ikke, forstille sig nogen anden tilværelse. ”Jeg kan ikke andet, hvad skal jeg lave” og det samme bliver også fremtiden for mine børn siger Hamid.

Vi får en snak med kvinderne i tørfisk projektet og de lover at samle en gruppe kvinder til en samtale om kvindernes situation i fiskeriet. Vi venter også på at få gennemfør en aftale fra i går om et møde med direktøren i EMPC om denne virksomheds status og om vi eventuelt kan komme med på en tur med et langline fartøj.

I mellemtiden afholder vi et interview med en forretningsmand i søgurker industrien.

Interview torsdag den 3/2 2005 Henning, Kurt og Mahmud

Forretningsmand i søgurker	Mohammed Said 52 gift og bor i Massawa
	Mohammed har været forretningsmand i 2 år efter mange år som skipper og fartøjs ejer i fiskeriet. Han er født fisker.
Ansatte	Han har 23 ansatte i sin virksomhed.
Indtryk fra interviewet	Han virker ok, går klædt lige som alle andre og virker oprigtig i sine svar
	Mohammed køber søgurker direkte fra fiskerne, her i Massawa og på en station på Dahlak. Han har 93 fartøjer som er tilsluttet hans virksomhed. Dvs. det fiskerne som ejer fartøjerne, men Mohammed sørger for alt når de er på dette fiskeri i sommer månederne. Dvs. de får kredit, olie, proviant, reparationer osv. De kan sælge deres fangster til hvem de vil, men så ophører samarbejdet også straks mellem disse fiskere og Mohammed. Han har en licens forretning og dvs. at han sælger sine søgurker til EMPC (statsejede virksomhed) som eksporterer dem til fjern østen. Der er 4 lignende virksomheder i Massawa regionen.
Situationen i søgurker bestanden	Mohammed beretter at der kommer flere og flere fiskere ind i dette fiskeri og landingerne falder år for år, så bestandene er helt sikkert under et alt for stort pres. På vores spørgsmål om hvad han vil give sig til, hvis der bliver et længere stop for indsamlingen af søgurker, svarer Mohammed, at hans forretning vil beskæftige sig med alm. fisk og fiskeri og det skulle ikke blive noget problem mener han, idet alle fiskerne jo kender dette fiskeri fra bunden og som sådan vil de hurtigt kunne omstille sig.
Hvordan er hans forhold til de fiskere som nu er blevet afhængige af ham?	Mohammed beretter, at han oplever dem som gode. Fiskerne kan jo sælge frit hvor de vil og der er jo andre 3 opkøbere i Massawa. De største problemer er olie, vejret og at søgurker hele tiden taber i vægt (tørre ud). Og hvis han ikke hurtigt nok komme af med hans indkøb til EMPC så mister han penge siger Mohammed.

Kommentar til denne søgurker industri:

Det synes som om, at hele industrien går gennem regeringen og dvs. at de ca. 2500 tons som omsættes her fra Massawa regionen må give en pæn indtægt i form af \$ fra udlandet. Fiskerne får mellem 60 – 550 Nakfa pr. kg alt afhængig af arter og kvalitet. Melleghandlerne skal også have deres og sættes det til en 50 % så betyder det at regeringen har en råvare som de har betalt 90 – 800 Nakfa for. Sætter vi dem til en gennemsnitspris på ca. 300 Nakfa så repræsenterer de 2500 tons om året 75 mil Nakfa og mon ikke de sælges for de dobbelte dvs. så til 150 mil Nakfa dvs. ca. 10 mil \$. Selv om det er meget usikkert mht. gennemsnitsprisen og de forskellige fortjenester, så er det klart en ikke ubetydelig del af Eritreas i forvejen meget lille eksport.

Interview med ejer og ansatte i en søgurker virksomhed.

Osman Omboda Testagaber fhv. fisker hele sit liv, har nu en virksomhed som mere end 30 ansatte og de omsatte 400 tons i 2002 300 tons i 2003 og 230 i 2004. Han har aftaler med ca. 280 fartøjer som leverer søgurker til ham.

Osman beretter, at de 230 fartøjer er meget afhængige af hans virksomhed. Han låner dem penge og udstyr og pt. har han et udestående på ca. 3 mil Nakfa i fiskeriet. Han har selv opført et afsaltnings anlæg på Dahlak hvor han indkøber søgurker og han har købt og videregivet til fiskerne ca. 50 mindre glasfiber fartøjer.

På spørgsmål om renter og sikkerhedsstillelse, så beretter Osman, at han ikke bruger noget af delene og at han gør det han skal for at få fiskerne til at tilbagebetale deres lån. I alt i de ca. 4 år han har været virksom har firmaet mistet, dvs. måttet afskrive ca. ½ mil Nakfa.

Mht. firmaets omsætning firmaet havde han ikke de store oplysninger. Men 2002 og 2003 var gode år, for da kunne de sælge direkte til modtagerne i fjernøsten, men nu var alle blevet pålagt at sælge til det statsejede selskab EMPC og det gav åbenbart problemer, bl.a. i form af mangel på hård valuta. Osman berettede også om de problemer der følger i kølvandet på Yemen fiskerne som åbenbart tager mange søgurker. Der er også en voksende sort handel og med den nye lov om at sælge til EMPC var denne handel afgjort vokset, så med i vore overvejelser skal vi medtage den omsætning der finder sted uden registrering.

Osman var ikke så bekymret for søgurker bestanden, den går ned det er der ingen tvivl om og i betragtning af den forholdsvis korte årrække man har indsamlet søgurker er det sikkert kun et spørgsmål om få år før denne indsamling stopper. Osman beretter, at han udlevere mere og mere dykkeudstyr så fiskerne kan komme dybere og dybere ned for at hente søgurker. Og tilføjer Osman, skulle indsamlingen gå i stå, så er det stadigvæk en god forretning i omsætningen af neglene fra sneglene og det er som Osman beretter en forretning som ikke vil gå i stå hvis man indsamler uden at dræbe sneglene. Han vil også uden problemer kunne slå over på alm. fiskeri, dvs. opkøb af fisk.

Resten af eftermiddagen bruges til en længere og informativ samtale med direktøren for det statsejede fiskeriselskab "Beilul" **Seltene Ghregauri**. Seltene er et åbent menneske med stor interesse i os og vore planer i Eritrea. Dette selskab har 180 ansatte og råder over 16 mindre glasfiber fartøjer 11 stk. meter til trawl og langline og 8 stk. 18 meters glasfiber fartøjer til trawl og langliner og en stor trawler 300 tons som bl.a. bruges som moderfartøj.

Seltene oplyser, at der er 2 nye fartøjer 30 meter stål på vej fra Italien til selskabet og at der er bestilt 8 stk. 30 meter trawlere i Italien. Mht. selskabets omsætning kan vi ikke få noget at vide.

Vi påpeger, at mange af de mindre fartøjer åbenbart ligger inaktive hen tydeligvis pga. problemer med motorer og andet. Seltene oplyser at det er rigtigt. I starten gik det fint, men nu går de i stykker en efter en. Og da de endnu ikke har afgjort hvilke motorer der skal erstatte disse motorer som er gået i smadder.

Seltene spørger som nævnt meget til vore planer og da det står klart for ham, at vi skal virke inden for kystfiskeriet vil han vide om det virke udelukker støtte til hans virksomhed?

Han har ikke brug for udstyr, det har de penge til, men han har akut brug for uddannelse og træning af hans fiskere bog ikke mindste skippere. Det svært for os at svare direkte på, men vi mener dog ikke at det skulle være umuligt, hvis der bliver et projekt, at kunne få etableret noget målrettet træning og uddannelse. Problemet bliver sandsynligvis, at få fremskaffet de fiskere fra Danmark og andre lande, som også er i stand til at give viden fra sig.

Vi lovede at holde ham underrettet om udviklingen. Afslutningsvis lovede Seltene, at han ville finde et langline fartøj som kunne tage os med på fiskeri i 1½ dag, men vi har ikke de store forventninger til gennemførelsen af dette løfte – tiden løber fra os.

Det er meget varmt og vi holder sammen med eritreanerne en lang siesta, lang fordi folk faktisk ikke møder op efter siestaen. .

Fredag den 4. meget varmt og solskin

Dagen starter kl. 6.30 og afgang til havnen. Det er meget varmt denne morgen og helt skyfrit så det bliver helt sikkert en voldsom dag.

Vi indleder med at tage ud til træningscenteret og skibsværftet for at bese 2 fartøjer fra Italien, som er kommer med fragtskib til Massawa. Det viser sig at være meget små både som en NGO i Italien har doneret til kystfiskerne. De skal syd på til Assab hvor de skal indgå i et kooperativ. Det ene fartøj (begge af glasfiber) kan bruges til fiskeri, selv om det ikke er ret stort, men det andet kan uden ingen omstændigheder bruges til fiskeri, dertil er det alt for lille. Det er en turist motorbåd og ikke andet, med et par store energislugende maskiner.

De gives til fiskerne på kredit som tilbagebetales til brug for de daglige forretninger inden for kooperativerne, dvs. den afdeling i Massawa som Kahsay er direktør for. Hvordan denne kreditkasse fungerer skal nærmere undersøges. Men er der fuld sikkerhed for at denne gave fra Italien kommer alle fiskere til gode, så er det jo en måde at få afleveret udstyr til fiskerne på. Hele denne kredit sag skal gås i gennem. Jeg har studeret de kvartalsvise afregninger og rapporteringer mht. balance i kreditsituationen og det er ganske tydeligt, at fiskerne halter meget bagefter mht. tilbagebetalingerne.

Men om disse penge også betaler de ansatte i ministeriet deres løn skal undersøges. Dvs. vi skal have et længere interview med Kahsay inden vi forlader Massawa.

Ellers er situationen den samme på træningscenteret og værftet. Der er ingen kursister og på værftet er der meget lidt aktivitet om et enkelt fartøj som er kommet på land for et skrue eftersyn.

Sørgelige beviser på hvordan det står til mht. at få repareret bådene er de 5 stk. 11 meters glasfiber fartøjer som alle ligger med ødelagte motorer. De fiskede fint i 1999, 2000 og 2001 men siden er de en efter en taget ud, fordi de skal have nye motorer og andre reparationer.

Det er underligt og tankevækkende, at det samme selskab, som har ansvaret for disse ødelagte både og dem der ligger ødelagt i Assab og de som ligger i havnen, men som ikke kan sejle, åbenbart har, ifølge direktøren for "Beilul", købt 2 nye store trawlere 30 meter og bestilt 6 flere, mens disse meget finde fartøjer, ligger inaktive hen.

Tilbage på kontoret får vi et interview med en leder af et kooperativ nord for Massawa.

Interview torsdag den 4/2 2005 Henning, Kurt og Mahmud

Kooperativet	”Emberini” Ali Mahamed Musa 36 leder i 10 år gift med børn Ali er født fisker i landsbyen
Fartøjer	De har 40 medlemmer 2 både Sambuk. 2 Sambuk er taget med kredit, en dog uden motor som han selv har købt
Udstyr	De er mest aktive i søgurker, mestendels fordi de ikke har garn. De har hvad man kalder ”fodfiskere” dvs. mænd som fisker fra stranden. Der er 10 i kooperativet og en del uden for som lever af det fiskeri, hvor man sætter garn med relativt små masker fra stranden og fanger de fisk der kommer forbi. Alle fisk omsættes i landsbyen. Alle landsbyer som ligger tæt ved kysten i Eritrea har disse fodfiskere og de udgør en vigtig del af landsbyernes økonomier.
Landsbyen	Der bor ca. 1200 i landsbyen og alle fisk der fanges af kooperativet omsættes i landsbyen
Stationen i Wekiro	Var han involveret i denne opbygning? Nej og denne station er ikke færdig og derfor bliver den ikke taget i brug.
Fod fiskeriet	Monofilgarn 35 40 mm. Og der er del bifangster, rokker med mere. Der er også græs, rokker og krabber. De står i vandet i ca. 3 timer og sætter den igen og man fanger små jackfish, mullet med mere. Ali tror ikke at de kan bruge vores tysker garn, de er for store i maskerne
	Leverer de nok fisk til landsbyen? Nej langtfra, de kan sagtens omsætte flere fisk hvis de har udstyr til det. Mht. tørfisk, sardiner og ansjoser, så var det en vigtig aktivitet for landsbyerne før i tiden, men nu gør man det ikke længere. Man har netop købt et vod og hvis det virker, så går man i gang til foråret. De vil meget gerne i gang med at fange ansjoser og sardiner igen. Tørfisk sæsonen for disse arter er marts – juli.
Indtryk fra interviewet	En meget tiltalende mand og sikkert også meget rettroende. Meget åben og smilende, men forstår og taler ikke engelsk overhovedet.
Kvinder i fiskeriet	Nej de er ikke aktive. 10 kvinder fra landsbyen har fået uddannelse i at producerer garn. (Det er et af mange sørgelige internationalt støttede projekter som løb fuldstændig ud i sandet. De producerede både garn og tejner og intet af dette udstyr er taget i brug. De fiskere som har brugt noget af udstyret har tilbageleveret det med prædikatet ”ubrugeligt”) Ali mener nok, at nogle, om dog ikke så mange kvinder, vil deltage i et eventuelt tørfisk projekt. Hvis de får garn til deres to fartøjer vil de omsætte hovedparten af fangsten i landsbyen og de mere værdifulde i Massawa.
Uorganiserede Fiskere	Der er fiskere uden for kooperativet som også fisker og omsætter fisk i landsbyen
Besøg i	Vi aftaler et besøg i landsbyen tirsdag morgen

kooperativet	
--------------	--

Eftermiddagen bruges også på opmålingen af et landdragningsvod som blev brugt i forbindelse med tørfisk projektet støttet af UNDP i 2003. Projektet er stoppet og overgået til staten.

Voddet vejer vel ca. 300 kg hvor armene er ca. 25 favne og de starter ved stavene med ca. 3 favne i højden. Det er 4 mm meget let tobisgarn, 10-12 mm nylon tov. Der er produceret 3 vod i projektet og dem kan fiskerne nu købe eller leje hos kooperativerne med en rente på 8 %. Vi undrer os over den meget korte pose som voddet var udstyret med.

- Mht. renter, så lægges den til det samlede lån og størrelsen på denne rentetilskrivning sættes efter hvor mange år man skal bruge til at betale tilbage. Og ja – kreditkasse bruges også til at ansætte en del mennesker i ministeriet og andre igen er ansat af ministeriet. F.eks. er Kahsay er ansat af ministeriet.

Eftermiddagen og aftenen bruges på samtaler med Mahmud og Kahsay om bl.a. dette UNDP støttede tørfisk projekt og andre projekter. Der er tyk rød tråd som samler disse projekter – projekterne har det med at løbe ud i sandet. Projekterne starter ved at ministeriet laver en aftale med en udenlandsk donor og så starter projektet med at ex. antal ansatte i ministeriet starter projektet. De tager ex. ud til en eller flere landsbyer/samfund og for at få sat gang i projektet. Projekterne implementeres altså oppefra og ned og derfor mangler der klart ansvar i den sidste ende.

Vi startede også på de vigtige diskussioner om et eventuelt fremtidig projekts status i forhold til det kendte system og ministeriet. Fra vores side ønsker vi at starte nedefra, det samme vil de fiskere vi taler med. Dvs. at i stedet for at komme til en landsby med folk og landdragningsvod og viden om hvordan man fisker med sådan et vod og viden om hvordan man tørrer fisken (hvis man fanger nogen), så vil projektet overdrage (på en kombination af kredit og støtte ((grant)) alt efter forholdende), materialer til et vod og andet udstyr til et kooperativ som beviseligt hører til i et samfund som kan fremstille og bruge både grej og fisk fra en landsby og så nøje følge hvorledes de får genopbygget de erfaringer som bl.a. de gamle fiskere, i dette tilfælde ligger inde med.

Kahsay støttede helt og fuldt vore planer og han mener som os, at projekterne skal gennemføres fra neden og følges nøje, så fra hans side kommer der ingen problemer omkring det punkt.

Aften blev brugt i selskab med Kahsay som vi havde inviteret på middag som vi selv under store vanskeligheder havde fået fremstillet i lejlighedens noget udstyrsfattige køkken.

Lørdag den 5. meget varmt og tørt.

Dagen starter kl. 7.00 med opvask og rengøring efter aftens middag. Derefter på havnen. Der skal vælges garn til sydturen i morgen og vi skal have set lidt på tegninger til nye små glasfiberfartøjer med mere.

Eftermiddagen bruges på en sejltur med Ismael for at få prøvefisket nye systemer til trollingfiskeri.

Søndag den 6. meget varmt og tørt

Dagen starter kl. 6.00 og kl. 7.00 er der afgang mod syd med Mahmud og chaufføren John. Det går stærkt som altid når der er chauffør på over stok og sten med 80-100 km i timen, så vi bagi er ved at gå i opløsning fysisk og i angst for at blive totalt smadret. Efter en rum tid tager vi modet til os og beder om at få sænket farten og det sker da også, i hvert fald til efter det første stop.

Den første del af vejen mod Zula og Foro er udmærket, men derfra og til Gialolo er der en meget dårlig vej. Vi følger ellers den nyanlagte vej fra Massawa til Asaab (630 km.) Men den er lukket da der endnu ikke er anlagt asfalt.

Vi passerer en del landsbyer og bebyggelser og de er alle kendetegnet ved dets huse fremstillet af grene og med en mindre indelukke omkring. I hver by ses en mindre eller større moske af sten og administrationsbygninger af sten, også skoler. Vi gør det første stop i Foro for morgenmad, æg, brød og te. Og derfra er der ikke langt til Zula og den station og de fiskere vi skal møde der.

Landsbyerne ligner hinanden, huse af grene og med små spisesteder af samme. Der er dyr overalt fordi nomaderne er kommet ned fra bjergene nu da der er regntid i lavlandet. I Zula kører vi ud til stationen efter at have opsamlet fiskere og den koordinator som passer stationen. Der er intet sket på denne modtagerstation det sidste års tid, måske lige bortset fra at den er mere forfaldet siden feb. 2004.

Mødet afholdes der (se skema)

Interview torsdag den 6/2 2005 Henning, Kurt og Mahmud

Kooperativ	<p>”Zula” leder Hassan Medane Tahir 43 gift og 3 børn. Ikke født ind i fiskeriet, men han har en broder som også fisker. Har selv haft en Sambuk på kredit, men den er taget fra ham igen, nu fisker han kun lejlighedsvis. Har været formand siden 2001, medlemmerne betaler 20 Nakfa ved registrering og 10 Nakfa/md. – men dette bidrag er meget ustabil. Mht. møder og love så har de love og de skal holde møde hver måned, men det er mere ustabil end betalingerne.</p> <p>- Det står nu klart at disse 38 kooperativer kun fungerer af navn. De blev oprettet i mellemkrigsårene til brug for den internationale støtte til fiskeriet. Men de er aldrig kommet til at virke efter hensigten. De har ingen bankkonto og meget lidt penge og møder og valg er meget sporadiske. Enkelte formænd deltager i forskellige fora nedsat af regeringen og myndighederne, men ellers er det så som så med det nyttige der kommer fra kooperativerne pt. Men det kan der laves om på og det efterspørger alle.</p>
Medlemmer	<p>Kooperativet omfatter 4 landsbyer og ca. 50 medlemmer. Landsbyerne Zula, Foro, Kadra og Afta. Desuden ligger landsbyerne Hardish og Wia inden for Foro distriktet og hvor der i alt bor ca. 10.000 mennesker, flest fra Afar gruppen.</p> <p>Nogle medlemmer fisker med kooperativets fartøjer, men de fleste fisker som besætningsmedlemmer i Massawa. 10 unge fiskere lever af fodfiskeriet.</p>
Både	3 Houri. Der er bestilt 3 nye Houri fra Yemen, den ene er kommet
Udstyr	De har ikke ret meget udstyr. Fodfiskerne har hver et par garn og Hourierne nogle meget gamle garn. De lever af at samle søgurker om sommeren og fanger blot lidt fisk til landsbyerne om vinteren. De har ikke det udstyr der skal til for at kunne fange så meget fisk at de kan købe benzin, is og andet nødvendigt for at kunne tage på fiskeri i en uge eller mere. Og hvis de fanger godt med spansk makrel som skal afsættes i Massawa, så skal de sejle helt til Massawa for at komme af med fisken, da der ikke er land transport. Derfor fanger de kun og meget uregelmæssigt, lidt

	fisk til lokalt brug.
Fodfiskere	<p>Ahmud Shiek Omer 22 år fodfisker beretter: Jeg fisker hver dag. Mit fiskeri (med 2 garn) starter med at jeg gør mine garn klar i landsbyen og så tager jeg ud til havet pr. kamel en strækning på ca. 6 km. Jeg sætter mine garn (vader dem ud) og 3 timer senere ser jeg til dem igen. Er der fisk så sætter jeg igen, er der ikke fisk flytter jeg garnene. En normal fangst er ca. 10 -20 kg på en nat og de fisk vi ikke selv spiser sælger jeg for ca. 20 Nakfa pr. kg. Dette fiskeri og mine to garn er mit erhverv som betyder meget for min familie. Jeg er ikke gift.</p> <p>Vi beslutter at give Ahmud et af vore medbragte gran mod at han lover os at skrive ned hvad han fanger i dette og hvordan disse garn eventuelt kunne blive bedre. (Vore garn har meget større masker end de lokale).</p>
Indtryk fra stedet	<p>Zula stationen blev bygget i 1996 med støtte fra en Canadisk NGO for ca. 200.000 Nakfa og sammen hermed blev der bygget et hus i Foro (40.000 Nakfa) som skulle fungere som fiskehandel. Planen var, at der senere skulle installeres udstyr som ismaskine, kølerum og mole. Men intet af dette er gennemført, for så kom krigen i 1999 og stedet blev aldrig gjort færdigt og nu er det reelt forfaldent og det er et meget åbent spørgsmål om det kan betale sig at gøre noget ved det sted.</p> <p>Zula stationen ligger om ikke ovenpå Adulis, så meget tæt ved dette historisk sted, centrum for handlen i denne del af verden i det 6. århundrede. Den vigtigste havn på sejlruten fra Middelhavet til Indien.</p>
Indtryk fra interviewet	<p>Det er klart, at Hassan og de 5 øvrige fiskere som deltog i dette interview meget gerne vil have denne station til at virke. Og dertil har de brug for fiskeudstyr, både og motorer, det er største prioritet.</p> <p>De kan sagtens afsætte de fisk de fanger også selv om de kommer til at fange meget mere. De 10.000 mennesker i de 4 landsbyer vil gerne have fisk, så de håber på udstyr og noget kølekapacitet så de kan få gang i fiskeriet igen. Et fiskeri som før den store krig var meget værdifuldt i dette område. På spørgsmålet om der er fisk uden i dette område af Zula bugten er der ikke i tvivl – der er mange fisk også fordi de færreste fiskere fra andre steder sejler så langt ind i bugten på fiskeri.</p> <p>Mht. sardiner og ansjoser og tørfisk vil de også meget gerne have genoplivet denne form for fiskeri, men også her bliver de bremset af mangel på udstyr og penge til at købe en vod for. Men i perioden oktober – april er der rigtig gode muligheder for at fange disse arter tæt på Zula</p>
Kvinder i fiskeriet	<p>Folket i disse landsbyer hører til Afar folket (ca. 5 % af den eritreanske befolkning som lever langs kysten fra Massawa til Assab) og selv om de er meget troende så ser man dog kvinderne i landsbyen og de deltager også i handlen. Andre steder, specielt hos Saho folket ser man aldrig deres kvinder og de deltager os oplyst ikke på nogen måder i fiskeriet, indsamlingen af marine produkter eller andet. Hos Afar folket skulle der være mulighed for at få kontakt til kvinderne, særlig i et område som Faro der ligger relativt nær ved en større by som Massawa.</p>
Uorganiserede Fiskere	<p>Der er en del fodfiskere som ikke er medlemmer</p>

Efter Zula går turen mod landsbyen Erefaile og nu er vejen blevet meget dårlig. Ødelagt af de strømme af vand som kommer med regntiden oppe i bjergene.

Det område vi kører ind i domineres af Saho folket og dets mange dyr. Der er levende og for den sags skyld døde dyr overalt. Man ser hele tiden øde dyr eller skeletter efter dyr i området.

Selve landsbyen Erefaile ligger meget smukt omkranset af bjerge og lige ud til kysten (se skema)

Interview torsdag den 6/2 2005 Henning, Kurt og Mahmud

Kooperativ	”Erefaile” leder Idris Mahmoud Bedre 49 gift 8 børn. Ikke født fisker, men startede for 23 år siden. Skipper og ejer af 2 fartøjer. Mødet/interviewet blev holdt i fiskernes mødehus i landsbyen og der var ca. 15 fiskere med til mødet hvoraf 3 fiskere deltog aktivt i spørgsmål og svar.
Medlemmer	65 medlemmer heraf 8 fodfiskere. Der bor ca. 2300 i denne landsby
Både	24 Houri heraf 8 glasfiber de 21 ligger i Massawa og venter på at sæsonen for søgurker går i gang. De 21 både er købt med lån/kredit fra de private opkøbere af søgurker.
Udstyr	<p>Bådene i landsbyen er udstyret med garn og håndliner, men kun meget få garn. Idris beretter, at han denne morgen landede 380 kg tun som han havde fanget i blot 3 garn. 380 kg svarede til 65 stykker tun og det var en stor fangst, det normale i det antal garn er – når man rammer stimerne – omkring 15 stk. Han havde solgt en del til byen og de soldater der bor i området og resten havde han foræret væk til de fattige i landsbyen (der er ingen mulighed for opbevaring af fisken på køl i landsbyen, derfor kunne han ligeså godt forære fisken væk til dem der havde et behov).</p> <p>De vil meget gerne forsøge med demersalt satte garn og vi udlevere 5 sådanne garn til Idris og han lover at holde os orienteret om hans resultater.</p> <p>De vil også gerne have langliner, og de håndgjorte som står på lager i Massawa dur ikke mener de.</p> <p>Mht. sardiner og ansjoser så har de et vod som de har fået fra Massawa, men det dur ikke og da der til tider er mange af disse fisk inde i bunden af bugten, ville meget gerne have et andet vod.</p> <p>Hvis de kunne få oprettet lidt køl og noget is så kunne de forsyne alle landsbyerne i dette område med fisk og der bor mange tusinde mennesker i dette område.</p> <p>De har indsamlet 15.000 Nakfa og de vil om nødvendigt kunne indsamle op til ca. 100.000 Nakfa til bygning af en mole for landinger af fisk. Som det er i dag er skibene meget udsatte under landing med kraftig vind. Der er lavt vand ca. 40-60 meter ud fra kysten så falder det brat til dybt vand. De har forespurgt i ministeriet om de kunne hjælpe med de ca. 200.000 af i alt 300.000 som er nødvendigt for at få bygget molen, men indtil videre uden positiv resultatet. De så gerne om vi kunne hjælpe denne sag på vej.</p>
Fodfiskere	De 8 fodfiskere fisker hver dag med nogle få garn og alt omsættes i byen. De

	mangler garn og mange flere kunne tænke sig at deltage i dette fiskeri.
Indtryk fra stedet	<p>Det er et meget spændende sted helt inde i bunden af Zula bugten omgivet af bjerge ligger landsbyen lige ud til kysten. På denne tid af året er nomaderne af Saho folket ned på kystsletten med deres dyr så der er rigtig mange dyr i dette område. Når regnen starter i bjergene søger nomaderne igen op i bjergene med deres dyr.</p> <p>Stedet er oplagt til en mindre modtager station. Ned ved stranden ligger der en del bygninger, i udmærket stand, bygget til en nu fhv. mindre lejr for soldater. De er helt forladte og ingen bruger dem og folkene på stedet var sikker på at hvis der skulle oprettes en mindre modtager station så ville staten forære disse bygninger til formålet.</p>
Indtryk fra interviewet	<p>Det var et fint møde med en flok fiskere som rent kropsligt adskiller sig fra ex. Afar folkets fiskere som er tynde. Saho mændene er meget større og velbyggede mænd med et meget åbent udtryk.</p> <p>En af mændene tog også ordet for at minde os om, at vi jo ikke var de første udenlandske gæster de havde på besøg. ”Der kommer mange som jer, her til vores landsby, de stiller os en masse spørgsmål og de lover os at vende tilbage, men vi ser dem aldrig mere. Her har vi desværre igen erfaringer med konkrete projekter som i taler om, men vi er meget rede til at deltage”.</p>
Kvinder i fiskeriet	<p>Denne by og de omkringliggende landsbyer bebos af Saho folket. Meget muslimske og meget nomader. Deres kvinder forsvinder helt af det offentlige rum når der kommer fremmede og de deltager overhovedet ikke i fiskeri aktiviteter af nogen art. De passer børn og husholdningen.</p> <p>På spørgsmålet om hvad de bruger deres indtægter fra fiskeriet til er svaret enslydende – de bruges i familiens husholdning og til vedligehold af fartøjer og udstyr. De har alle lidt landbrug og dyr ved siden af.</p>

Denne landsby er der efter vores mening potentialer i, både hvad angår fiskerne og den struktur og geografiske beliggenhed de bor i. Bliver der et projekt så vil denne landsby uden tvivl få en vigtig rolle. Efter frokost med mullet og ris går turen ud på de elendigste veje vi har kørt på (det siger altså ikke så lidt med de kazakiske veje i erindring). Vi skal ud til landsbyen Gellalo for at besigtige den nye og efter sigende meget moderne fiske modtager station, som det danske firma Pihl har anlagt.

Der bor ca. 10.000 mennesker i de landsbyer som har fiskeri som deres hovedindtægt så der skulle således være et grundlag for at få anlagt en mole og nogle køle/is systemer i området.

Selve landsbyen Gellalo ligner andre landsbyer, dog er der en del flere sten og træhuse. Vi gør et kort ophold for at finde den mand som har tilsynet med den nye station og så kører vi derud. Den ligger vel ca. 4 km fra byen og på vejen kører vi forbi et nyopført og meget stort hotel, det er efter sigende ved at være klar til brug og der vil være officiel indvielse i den kommende uge.

Det hotel tager vejret fra os, det er et foreløbigt højdepunkt mht. en mystisk infrastruktur i Eritrea. Det er meget stort og omfangsrigt og det ligger i helt og bogstaveligst forstand langt ude på en ødemark. Der er intet omkring det, ikke huse, ikke træer eller planter af nogen art og alle inkl. vore rejsefæller spørger sig selv om hvad pokker er meningen?

Til hvem skal bruge dette hotel er svaret er – turister. Men for det første er der ingen turist med fornuften i behold der nogensinde kunne finde på at tage til Gellalo for at bo på denne ødemark og så kan hotellet for den sags skyld være aldrig så moderne. Det ligger vel 500 meter fra havet, men der er ikke nogen strand overhovedet, kun sten og klipper helt ned til vandet. Lægges dette forhold til det faktum, at den eneste vej til hotellet går fra Massawa og Assab (de 100 km elendig vej vi netop har tilbagelagt) så er det helt udelukket, at nogen turister kunne finde på at tage til Gellalos nye moderne hotel. Men det ligger der og er straks klar til at tage i brug.

Fra hotellet kan vi se ned på modtager stationen som vi kører ned til. Det er omkranset af 2 rækker hegn og igennem portene og efter at have hilst på det eneste menneske på stedet, vagten, går vi i gang med at undersøge stedet.

Det skal efter planen indvies i marts, men det er rigtig meget langt fra færdigt. Murene er bygget og noget af installationen sat op, men intet er tilsluttet, ligesom alle vinduer og døre mangler at blive sat i. Der er en større bygning som huser et isværk til produktion af 6-10 tons skæl is/døgn, og dertil hører et lille rum som efter vore oplysninger skal bruges til opbevaring af fisk, men der kan højst være 2-3 tons fisk. Så er der en endnu større bygning som skal indrettes til workshop, hvilke melder historien ikke noget om. Til slut er der et hus som huser to meget store generatorer i alt vel tæt ved 400 kW.

Alt flyder og dvs. at hele pladsen skal renoveres før den kan tages i brug. Og så er der molen, kajanlægget og her er det filmen knækker definitivt. Man har bygget et højt kajanlæg som er helt og aldeles umulig til fisker brug. Det er mere end 6 meter højt og meget udsat for den friske NØ der altid blæser ind fra havet – det er ganske enkelt ubrugeligt som det er. Det er også den dom som alle fiskere der har set stedet har udstedt – ingen kan begribe dette anlæg.

Hvis dette sted nogensinde skal bruges til formålet skal der laves store ændringer og dertil kommer at der ingen fiskere bor tæt ved stedet. Så regeringen skal også i gang med at flytte et større antal fiskere til stedet for at få det i gang.

Dette anlæg er en fiasko og det kan hænge sammen med, at stedet slet ikke er tænkt til fiskeri, men til militære eller andet formål. Det er der rygter om, eller også det simple faktum, at man ikke aner hvad man har med at gøre og at de eritreanske fiskere ikke har været inddraget som rådgivere inden man gik i gang. Det sidste punkt er understreget af det evalueringshold fra Afrika Bank som var i Eritrea 2004, de kritiserede meget at fiskerne ikke har været inddraget.

Det er grusomt endnu engang at skulle stå over for en fiasko inden for støtten til fiskeriets infrastruktur. Et anlæg som dette, til sikkert over 30 mil kr., er indtil videre ubrugeligt til formålet. Det dommen herfra og det er dommen fra alle de fiskere som har set og vurderet stedet.

Efter dette meget skuffende besøg kørte vi tilbage til landsbyen for aftensmad og overnatning. Den foregik udendørs under en stjerneklar himmel.

Mandag den 7. varmt og lidt overskyet

Dagen starter kl. 7.00 og efter et glas te er der afgang mod Massawa. Under turen som varer ca. 4 timer gør vi et kort ophold i Foro for morgenmad.

Kl. 14.00 har vi et møde med UNDP/GEF projektet som har et større kontor i Massawa og en del ansatte. Vi mødes med lederen, en franskmand som netop er kommet til projektet efter flere års arbejde i Egypten, også det Røde Hav. Med til mødet var 3 ansatte, en biolog fra Australien og 2 eritreanerne.

Lederen er en meget talende mand som forklarede os hvilke planer ”han” havde og de var store. De få gange de øvrige deltagere forsøgte at komme til orde blev de afbrudt af mystiske spørgsmål og kommentarer fra denne leder, som under mødet fremstod mere og mere usympatisk.

Fra dansk side forsøgte vi at forklare ham om vore planer, men dem viste han ikke den store interesse og det selv om hans planer for fremtiden meget omfattede fiskeriet ved kysten og Dahlak. Det stod efterhånden ubehageligt klart for os, at vi sad over for et menneske som kun var fokuseret på egne ideer og planer. Der skulle oprettes lukkede zoner og andre områder for fiskeri og han var sikker på, at det skulle han nok få gennemført. Ex. sagde han om Dahlak ”jeg vil gennemføre planen og så bliver der ex. 50 % plads til fiskerne, en stor del til turisme og resten til naturen” osv. Sådan fortsatte han og til sidst blev det os for meget og vi gik hårdt til ham. Han blev selvfølgelig sur og mindre talende, men vi havde meget svært ved at se ret meget positivt i dette fjols magtfuldkommenhed og totale mangel på interesse i de faktiske forhold i og uden for fiskeriet.

Ex. skulle de nu ud til Dessie øen for at lave plads til turisterne, det projekt som vi havde set på vores tur derud. Fiskerne sagde han ”behøver ikke at fiske tæt på øen, de kan sejle længere væk, mens turisterne havde brug for uberørte koralrev og klart vand” og dette skulle dette projekt være med til og til formålet havde projektet ca. 4 mil \$ til deres rådighed de kommende 3 år.

De øvrige deltagere vred deres hænder og tæer over deres nye chefs mangel på høflighed og ikke mindst indsigt, mens vi forsøgte at få en diskussion om søgurker, bifangster af skildpadder, delfiner og mere. Og de øvrige viste dog en brugbar indsigt i problemerne og under mere normale forhold ville vi med dem kunne have fået en god samtale. Men denne leder brød hele tiden af og på spørgsmålet om den voksende indsamling af søgurker og dets problemer for bestandene, for økosystemet og for de fiskere som blev økonomisk bundet på hænder og fødder til de private opkøbere, svarede han blot, at sådan var det overalt og det ville stoppe af sig selv når der ikke var flere søgurker.

Det var et ubehageligt bekendtskab og vi kan kun håbe, på at denne leder meget snart løber ind i virkeligheden i form af en præsident og et spark i røven og ud af landet. Det er uhyggeligt at sådanne mennesker skal have nogen som helst indflydelse på problemerne i den fattige del af vores verden. (Desværre kunne man tilføje står han ikke alene. Der synes at være en betydelig mængde af disse mennesker placeret i FN og andre store internationale organisationer. I vores mange års arbejde i Kasakhstan har vi mødt mange som aldrig burde have de jobs de forsøgte et bestride).

Tirsdag den 8. varmt og overskyet

Dagen starter kl. 6.00 og efter te er det på havnen for at gøre klar til turen mod nord. Vi skal have nogle garn med til landsbyerne til fodfiskerne.

Afgangen er sat til kl. 8.00 men den kooperativ leder som skal med os dukker ikke op og kl. 9.00 efter en resultatløs eftersøgning tager vi af sted. Henning, Kurt, Mahmud og chaufføren John.

Det går ikke for godt med at finde vejen til landsbyen Emberemi som skal være vores første stop. Vi kører simpelthen forkert hele tiden og vi sidder fast i sand og meget mere. De kan ikke finde

vejene og selv om de spørger folk om vej, så går det meget langsomt. Det er et meget ugæstfri landskab, ørken og lidt steppe, men vi ser beboelser overalt i form af nomadetelte og lejre. Befolkningen hører til den lille etniske gruppe Rashaida som kun udgør 0,5 % af Eritreas befolkning. Rashaida er udelukkende nomader og muslimske. Det er et folk som ikke tillader ægteskab uden for gruppen og det er kun få som beskæftiger sig med fiskeri. Der bor også en del fra Tigre folket som er en meget større gruppe 30 % af den eritreanske befolkning og disse mennesker bedriver også fiskeri. De er også for hovedpartens vedkommende muslimske, men der er også en del kristne.

Efter en del besvær ankommer vi til landsbyen Wekiro, en større bebyggelse på ca. 2000 i alt bor der ca. 4500 i dette område fra ca. 40 km nord fra Massawa og ned til Massawa. Her finder vi nogle fiskere og den fhv. leder af kooperativet og vi beslutter os for at tage direkte ud til den station, modtagerstation for fisk som er anlagt i slutningen af 90'erne ude midt i ørkenen 8 km fra landsbyen. Denne station har aldrig været taget i brug, for da den stod klar i 1999 kom krigen og dette store såkaldte "Sahel" projekt gik i vasken. Men den står stadig derude og minder en om en af mange internationalt støttede udviklingsprojekter som løb ud i sandet.

Stedet så ud som for et år siden da vi var der første gang, men denne gang var der dog et fiskefartøj med besætning som bruger stationen som base. Ellers lå det hele uberørt hen, et meget moderne anlæg med afsaltnings anlæg, kølerum, bad og toilet og meget mere.

Efter at have set på stedet og talt med folkene der kørte vi tilbage til Wekiro for lidt te og mad og møde med fiskerne. Det er et meget fattigt område og der er intet der tyder på nogen form for fremgang. Hele dette Sahel område, kystlandet fra Massawa og til grænsen til Sudan er ramt af tørke på 5 år og ørkenen viser at dyrene og menneskene her har det hårdt. Skeletter af køer og kameler ses overalt.

Mødet samler mere end 30 mennesker men det er noget usikkert hvor mange af dem der bruger fiskeri, men vi fik mange informationer fra dem, mange af dem deltog aktivt i dette møde. (se skema)

Interview torsdag den 8/2 2005 Henning, Kurt og Mahmud

Kooperativ	"Wekiro" leder Mahammed Omer Hussien , skipper 36 gift 3 børn og ud af fiskerfamilie, valgt i 2001. Der deltog ca. 30 i mødet i landsbyen af samme navn
Medlemmer	Der er 20 medlemmer, men mange står uden for kooperativet ex. er der mere end 30 fodfiskere blot i denne landsby og i alt dækker kooperativet over 4 landsbyer Der bor ca. 4500 mennesker i dette område
Både	De har blot 2 funktions duelige Houri og en kano
Udstyr	Alm. udstyr, lidt garn og håndliner. Lederen havde købt et landdragningsvod sidste år (12.500 Nakfa) og han og ca. 20 andre ville gå i gang med dette vod ligeså snart der blev tegn til sardiner og ansjoser. De arbejder ikke i søgurker og de har ikke modtaget støtte fra de private opkøbere af søgurker.
Fodfiskere	Mindst 30 i denne landsby men langt flere i alt i hele området. En fodfisker berettede at han havde været ude i fredags med 3 net og havde fanget 15 kg som blev omsat for 10-15 Nakfa.
Indtryk fra stedet	Wekiro ligger i en ørken og det samme gør de øvrige landsbyer. Der er næsten kun sand og husene er opført at grene og lidt pap. Det ser velfungerende ud og der er

	<p>etableret brønde til vand til mennesker og dyr. Kvinderne var ikke helt væk, men dog næsten.</p> <p>Mht. interne og eksterne møder så var det tankevækkende at siden feb. Sidste år havde de ikke haft noget besøg udefra overhovedet. Ingen fra ministeriet havde været der for at høre om deres problemer og andet.</p>
Indtryk fra interviewet	<p>Lederen var ikke så ordrig, men mange fiskere deltog og de indledte med at få understreget, at i denne landsby var der næsten kun fiskere og årsagen til at de ikke var aktive i fiskeriet var den enkle – mangel på udstyr og infrastruktur.</p> <p>En ung mand samlede det hele op på et udmærket engelsk ”Vi er alle fiskere, vi lever forholdsvis tæt ved et hav hvor der er mange fisk, men vi har hverken penge eller udstyr til at komme i gang med at fiske”. De understregede at selv om de kunne fange fisk en nat, så ville de være fordærvet inden fisken var solgt den næste dag.</p> <p>En fisker nævnet også at de havde brug for uddannelse og træning så de også kunne tage til Massawa og andre steder for at blive besætningsmedlemmer på andre fartøjer.</p> <p>Der var en god stemning og fiskerne håbede at der blev et projekt og at dette projekt også kunne gøre deres indflydelse gældende i forhold til de eritreanske myndigheder og regeringen så der kunne komme gang i fiskeriet fra Wekiro.</p>
Kvinder i fiskeriet	<p>Fiskerne fortalte at 15 kvinder fra landsbyen havde deltaget i et projekt som fremstillede fiskeudstyr (garn) og pt. var de i gang med at sy nogle garn til fangst af spansk makrel.</p>
Uorganiserede Fiskere	<p>Der er mange uorganiserede fiskere i denne og de andre landsbyer.</p>

Det blev et udmærket møde som også afdækkede at fiskeriet i denne del af landet er nede på et meget lavt blus. De vil meget gerne, men hvordan det skal kunne lade sig gøre at få opstartet noget fornuftigt fiskeri her, kræver en del tænkning.

Vi (danskerne) talte om muligheden for at foreslå myndighederne at de nedtog denne station og opsætter den syd på i Erefaile hvor der for det første er brug for den og for det andet er sammenhæng mellem hav og by. I dette nordlige område kunne man styrke fodfiskeriet og landdragnings vod fiskeriet efter ansjoser og sardiner og de to fartøjer de havde i Wekiro kunne udstyres med nogle flere garn.

Til brug for opbevaring af fisken kunne man enten opsætte en kølecontainer eller nedgrave store glasfiber kasser. En gang om ugen kunne man send en transport fra Massawa med isblokke og denne transport kun tage spansk makrel, snapper og grouper fisken med til ERIFISH for salg der. Denne handel, som naturligvis bliver beskeden, 1-2 tons om ugen vil indbringe op mod 30.000 Nakfa om ugen og den indtjening kan sagtens betale for benzin, is og transport og der vil også være et lille overskud som man kunne spare op til flere investeringer i fiskeriet.

Alle fodfiskernes fangster og tun, multe og andre arter som ikke kan omsættes i Massawa til en ordentlig pris, kan så omsættes blandt de 4500 der bor i området. Der kan igen fiskes om natten fordi fisken kan lægges på køl og opbevares i flere dage om nødvendigt.

For distribution i landsbyerne kunne man bruge mindre isolerede glasfiberkasser 100-200 kg og så kan man sikkert bjerge sig en motorcykel med sidevogn og en sådan vil hurtigt kunne komme rundt.

Der skal arbejdes mere med denne plan, men den kan i dets simpelhed i det mindste gennemføres og ud af disse positive resultater vil der dukke nye initiativer op. Det er i hvert fald ingen tvivl om, at der er nok af unge mænd som mangler arbejde. Mange hundrede er uden arbejde og som kun laver lidt forfaldent arbejde når det er muligt.

Hvis vi skal lave et projekt i dette område, så skal vi være meget opmærksomme på at vi vil komme til at starte fra bunden, mht. fiskerifaglig viden og erfaring. Men starter vi fra bunden, langsomt og meget tålmodigt vil det også lykkes. Alle forhold peger i retningen af nødvendigheden af at få skabt arbejde og produceret fødevarer til dette område.

Onsdag den 9. varmt og overskyet med tegn til regn

Dagen starter kl. 7.00 og efter teen er der på havnen til et møde med kvinderne. Men kl. 9.00 er der ikke dukket nogen kvinder op og vi indstiller os på, at det nok ikke bliver til noget med det kvindemøde. Senere denne formiddag er der et møde med generaldirektøren for kontrolenheden i fiskeriet. Han skal modtage en foreløbig rapport fra vores side da vi ikke skal møde ministeren på fredag, han er udlændt.

Vi har endnu ikke mødt en leder af de 7 kooperativer på Dahlak og det står nu også klart, at vi heller ikke kommer til det. Disse mennesker har efter de oplysninger vi har fået opbygget deres eget liv og infrastruktur, de har ikke brug for ministeriet til at kikke dem efter i kortene. De har etableret deres egne handelsveje mod øst, Yemen og Saudi Arabien, bygget op over generationer. Befolkningen er Afar og Danakils (som hører til Afar folket) og i ministeriets rapporter ses det også tydeligt, at de for det første kun har taget få kreditter og dem de har taget tilbagebetaler de og på den måde adskiller de sig markant fra fiskerne på andre øer og på fastlandet.

Hvis vi skal gennemføre et projekt her i Eritrea, så bliver det i første omgang uden deltagelse af kooperativerne på Dahlak og det var jo faktisk også konklusionen sidste feb. hvor vi besøgte Dahlak.

Vi har nu, siden vi startede for 4 uger siden, forsøgt at få samlet et antal kvinder til en samtale om kvinder i fiskeriet og dette at være gift med en fisker. Men i dag må vi konkludere, at dette projekt ikke lykkes. De 10 – 15 kvinder som arbejder på kontorerne her i Massawa har forsøgt, men de kunne ikke. Det hænger selvfølgelig sammen med, at det er meget svært, de fleste steder også umuligt for de muslimske kvinder at mødes med mænd. Det er ganske enkelt ikke tilladt. Så vore oplysninger om kvindernes situation stammer fra de kristne kvinder her og Fatna som er muslimsk og ansat af ministeriet til at holde kontakt til landsbyerne og kvinderne derude.

Et eksempel på at det er meget vanskeligt så vi i Zula hvor der var besøg af udenlandske NGO'er som skulle oplyse om farerne ved HIV og AIDS. Til disse kom der kun mænd og det selv om det også var yngre kvinder fra vest med til disse informationsmøder.

På øerne er der ingen tvivl om, at kvinderne er involveret i indsamlingen af snegle og andre marine produkter og de fanger, sammen med drengene, også fisken til den daglige husholdning. Vi havde fået opfattelsen af, at kvinderne var involveret i tørring af sardiner og ansjoser, men det er de åbenbart kun i mindre grad. I flere landsbyer syd og nord for Massawa er kvinderne overhovedet ikke involveret i fiskeri aktiviteter.

Mht. de gifte kvinder så synes det at tegne sig et billede af, at de fiskere som fisker fra øerne og fra landsbyerne i deres traditionelle fartøjer, de bidrager med fisk og penge til familie og samfund, hvorimod de fiskere (mest unge) som fisker på hyre fra byerne, ikke bidrager aktivt til familiernes husholdning, men bruger pengene til tjant og fjas. Dvs. til ure, transistorradioer, tøj og andet unødvendigt, og kun i mindre grad til familien og det selv om de tjener betydeligt mere end deres kollegaer ude i landsbyerne.

Der findes åbenbart nogle rapporter om kvinder i fiskeriet og dem forsøger vi at få kopier af.

Ellers er havnen i dag fyldt op af unge mænd, der er interviews til ansættelse i den statsdrevne fiskerivirksomhed EMPC og dets fiskerivirksomhed "Beilul". De unge mænd, flere end 100 venter tålmodigt på at komme hen til bordet hvor 3 fra virksomheden udspørger dem om deres historie og de skal vise deres evner ved at binde knuder på et reb.

De unge fra øerne er dukket op i stort tal og det er tydeligt at de håber meget på at det bliver dem der bliver valgt og som regel er det også tilfældet, da de er født op med fiskeri fra de var meget små. Får de et job skal de først igennem et træningsophold og derefter kan de ansættes som fiskere, vodbindere, motormænd osv. og de vil være fiskere, der giver den største løn ca. 2000 Nakfa om måneden og det er mere end en direktør i ministeriet tjener.

Denne begivenhed falder heldigt for de unge mænd, sammen med den største årlige fest i Massawa "Fenkel" som fejrer befrielsen af Massawa. Og i år er det 15 år siden de sidste etiopiske soldater forlod Massawa øerne, efter de hårdeste kampe i Eritreas befrielseskamp mod Etiopien. Det meste af Massawa var første gang blevet befriet i 1977 hvor EPLF med den nu siddende præsident i spidsen for angrebet, første gang fik besejret de etiopiske styrker i selve Massawa og omegn.

Det er som sagt en meget stor fest/begivenhed med besøg af præsidenten og med optog og mange festligheder. Gæsterne som bor på hotel Red Sea, også de udenlandske, bliver bedt om at flytte ud af hotellet denne weekend for at give plads til de mange gæster fra Asmara med præsidenten i spidsen.

Vi tager heldigvis af sted i morgen og undgår dermed det kaos som Massawa udsættes for denne weekend. I det hele taget kan vi også konkludere, at eritreanerne er til helligdage og festligheder. Der er mange ting som skal fejres og hver gang giver det nogle fridage. Fest også private er en alvorlig sag i Eritrea og ex. vil et bryllup altid samle mindst 200 og også op mod 1000 gæster.

Kl. 11.00 har vi et møde med fiskeriets generaldirektør som skal have vores foreløbige konklusioner og perspektiver. Det bliver et udmærket møde som også Kahsay deltager i og vi taler helt åbent om de problemer og muligheder der ligger i udviklingen af kystfiskeriet. Ex. siger vi klart og tydeligt, dvs. uden omsvøb at den nye station i Gellalo som vi har undersøgt er en stor fejltagelse og at denne station kan ende op med at blive en ny Wekiro, dvs. et sted uden formål, et sted som ingen fiskere vil bruge. Generaldirektøren er noget overrasket over vores direkte kritik, men han indrømmer at

det ikke ser godt ud med denne station og at de fiskere som har set stedet har sagt klat nej til at bruge denne mole og d faciliteter der knytter sig til stedet.

Vi bliver enige om at stedet kræver en del investeringer før det kan og vil blive brugt af kystfiskerne.

Mht. vores kritik af de statsdrevne fiskeriaktiviteter er han også imødekommende over for vore forslag om et meget større mål af frihed for kystfiskeriet og han understreger også, at såvel ministeren som præsidenten og andre ønsker og vil arbejde for en udvikling af kystfiskeriet. Ingen ønsker siger han "en udvikling mod store trawlere" en sådan udvikling fører kun ødelæggelser med sig. Derimod ser de gerne en udvikling som i Nord Yemen hvor der overhovedet ikke foregår trawling men hvor der kun foregår fiskeri med garn, langliner, håndliner, tejner osv. "Dette fiskeri vil vi også have i Eritrea for kun derigennem kan vi gøre os håb om en bæredygtig udvikling, en udvikling som også betyder at mange flere unge, også fra højlandet, kan deltage i fiskeriet og blive fiskere. Vi er helt klar over at alle de unge som i dag er i den civile tjeneste skal tilbage til et erhverv og vi mener at fiskeriet også kan tage deres del af de unge, når de hjemsendes fra den civile tjeneste".

Vi redegør hvor vore ideer med projektkontor og lokalt ansatte og et åbent system som implementerer udstyr og uddannelse der hvor det vurderes at have den største effekt og at sådant et system skal baseres på det største mål af objektive kriterier for hvilke kooperativer og hvilke fiskere projektet skal satse på.

Vi gjorde også rede for et projektforslag hvor vi nu får udarbejdet den endelige projektbeskrivelse og oversat den til engelsk og sendt til Eritrea for kommentarer. Dette arbejde skal være afsluttet i april hvorefter arbejdet på endelig ansøgning til Danida går i gang og ansøgning sendes til behandling i september runden 2005, med en afgørelse i vinteren 2005, hvorefter projektet kan starte op i starten af 2006 med kontor og ansættelser for at blive til de første konkrete projekter med fiskerne.

Generaldirektør Andum udtrykte tilfredshed med arbejdet og han så frem til at få projektbeskrivelsen og så håbede han med os at Danida vil være positivt indstillet over for vore ansøgninger. Han havde dog sine bekymringer pga., at Danmark har afbrudt de bilaterale aftaler med Eritrea og det var vores indtryk, at han mente at vi kunne vanskeligheder med at støtte til projektet. Vi understregede fra vores side, at der ikke er nogen direkte sammenhæng mellem de bilaterale aftaler og NGO projekter og vi mener indtil videre at hvis vi kan komme med et godt gennemarbejdet projekt så skulle vi have ligeså gode chancer som andre projekter og lande som modtager NGO støtte. Et vigtigt kriterium er det dog at projektet kan arbejde i Eritrea på NGO præmisser, dvs. uden direkte indblanding fra de eritreanske myndigheders side, hvis projektet vel at mærke følger den plan som der skabt enighed om.

Udmærket og åbent møde og umiddelbart intet der lægger hindringer i vejen for projektet fra ministeriets side.

Efter dette møde havde vi et møde med de to kvinder som har været ansat i det udenlandsk støttede tørfisk projekt, Juliet og Sennep (se skema)

Interview torsdag den 9/2 2005 Henning, Kurt og Kahsay

<p>Ansatte Tørfisk projektet</p>	<p>Juliet og Sennep. Juliet gift og 2 børn Sennep ugift. Født i Massawa. De startede i fiskeriprojekter i 2000 med et team som rejste rundt i Eritrea ud til byerne og landsbyerne og oplyste og informerede om værdien af at spise fisk. Derigennem viste de også kvinderne hvordan de kunne tilberede fisk. I 2003 blev de ansat sammen med 8 andre i tørfisk projektet.</p>
<p>Hvilket projekt og formål?</p>	<p>Projektet rejste rundt til landsbyerne i sardin og ansjos sæsonen marts – juli. Her indkøbte de fangsterne fra de fiskere som fisker med landdragningsvod efter disse arter.</p> <p>En del af fisken blev tørret direkte i sandet og en anden del blev tørret på udstrakte fiskenet for konsum brug. De tørrede fisk til dyrefoder blev pakket i sække og brugt direkte i opdræt af kyllinger.</p> <p>De tørrede fisk til konsum blev først saltet i 15 min. hvorefter de blev tørret i 2-3 dage. Hvorefter de blev pakket i plastposer af et kg.</p> <p>Disse tørrede fisk var specielt beregnet til de mange mennesker som boede i de meget fattige og tørkeplagede landsbyer. Her underviste projektets deltagere kvinderne i at fremstille en let grød/suppe til specielt de mindre børn som led under fejlernæring pga. af tørke og sult.</p> <p>Man koger noget vand og tilsætter lidt vegetabilsk olie og mel og så rører man forsigtig fiskepulver i denne masse, indtil man har en let grød. En meget nødvendig og proteinrig kost.</p>
<p>Status</p>	<p>Projektet er lukket og tørfisk produktionen er overtaget af staten, men om det er kommet i gang og hvordan vidste pigerne ikke.</p>
<p>Indtryk fra interviewet</p>	<p>Det er åbne kvinder som forstår lidt engelsk og som også kan begå sig lidt på engelsk. De berettede åbent om projektet og dets vanskeligheder.</p> <p>Et fiskerteam ex. består af ca. 20 personer, et fartøj og et vod. Teamet er både mænd kvinder og børn. De sætter ca. 3 træk om dagen og fanger op mod 1 tons fisk som tørres hvorefter de vejer 100- 150 kg. Et kg tørret fisk til konsum omsættes for ca. 35 Nakfa og en kg til dyrefoder for ca. 10 Nakfa. Mht. dyrefoder så kan det produkt gøres bedre har vi fået af vide af den direktør som havde ansvaret for projektet. Han oplyste også at projektet nåede op på en fangst på ca. 400 tons i 2004. Fra nu er det helt op til de ansvarlige for kylling opdræt at få startet en ny produktion af tørfisk til foder.</p> <p>Mht. konsum tørfisk så er det ifølge direktøren en meget stor efterspørgsel efter disse produkter.</p>
<p>Kvinder i fiskeriet</p>	<p>Kvinderne deltager i fiskeriet og i tørringen af fisken og ifølge Juliet og Sennep så deltager de muslimske kvinder også i arbejdet.</p>

Efter dette interview var der afgang til den Danida støttede Tekniske skole i Massawa for at få en rundvisning og en snak med de 3 danske lærere som opholder sig der pt. for at uddanne de faglærere som skal overtage undervisningen når skolen går i gang.

Det er en stor nyopført skole i udkanten af Massawa og det er et stort, meget stort projekt. Det omfatter en masse undervisningslokaler og faglige værksteder samt beboelse til 200 elever og kantine og administration. Det er opført i lokalt producerede ubrændte mursten og beton og vinduer og døre er metal. Det er bestemt ikke kønt eller indbydende byggeri og det er omkranset af en massive betonmur – det hele synes meget stort og det skulle være beregnet til ca. 600 elever som efter 9 klasse kan få en faglig uddannelse som enten murer, tømrer, snedker, smed, mekaniker, elektriker, elektronik, svejser og hvad dertil hører. Der er også en handelsskole afdeling.

De faglige værksteder er veludstyret med alskens moderne apparatur og værktøj sendt fra Danmark og det hele er veludstyret med computere.

Skolen skulle være ved at være færdig til overdragelse, men der foregår stadig en del byggeri. Al udenomsplads ligger hen og der er ved at blive anlagt et massivt netværk af fortove.

Det er som nævnt ikke noget smukt byggeri og om det er hensigtsmæssigt skal være usagt. Men byggeriet bærer da idet mindste tydeligt præg af, at der er alvorlig brug for bygningsfaglige kræfter i Eritrea og i den sammenhæng også nogle nye arkitekter. Bl.a. nogle som kan se at det ser forfærdeligt ud at plastre det hele til med store airconditions anlæg som står overalt uden for de mange lokaler. Men ingen kan være i tvivl om at her er der satset stort, men også at der er meget brug for mange nye fagligt dygtige håndværkere, så vi må alle håbe at denne skole kommer til at leve op til dets formål. Men her er der åbenbart opstået en del problemer.

Skolen hedder ikke længere Massawa Tekniske Skole, men Marin College. Og det hænger sammen med, at regeringen åbenbart planlægger, at sende 500 noget ældre elever til skolen for at give dem en længerevarende uddannelse inden for det marine, erhverv, flåden etc. Det igen hænger sammen med, at regeringen har store problemer med de unge som de hjemsender fra den civile tjeneste, man ved simpelthen ikke hvad man skal stille op med dem.

Men fører man den plan ud i livet, så er det svært at se hvad de mange faglige værksteder skal bruges til og hvad der vil ske med det meget kostbare udstyr. (det er måske en biting, men for en praktisk fisker, som har brug for godt håndværktøj, er det mere end bekymrende, at der åbenbart har været nok penge til store computere, store drejebænke og andet kostbart maskinværktøj, men der kunne ikke blive penge til at indkøbe noget brugbart og ikke mindst holdbart håndværktøj. Hver elev skal udstyres med håndværktøj på skolen, men det der indkøbt er det håndværktøj som byggemarkederne har liggende i store kasser til en tier for et sæt stemmejern og en tier for en stor skruenøgle, der er ikke meget ”TIMCO” over det værktøj)

Dette er der en del diskussion om og det er svært at få klarhed over hvad det hele skal ende op med.

Aften blev brugt på en lang samtale med direktør Kahsay og interview om konkrete sagsforhold (se bl.a. skema)

Interview med Kahsay den 9/2 2005 Henning, Kurt

Spørgsmål	
Kreditter, procedurer,	<i>Hvordan får fiskerne bevilliget kredit, lån, udstyr etc.?</i> Han går til sin formand som skal acceptere, derfra går det til de ansatte i

<p>kooperativerne og deres organisering</p>	<p>ministeriet som vedtager eller afslår. Hvis de accepterer, går det direkte til udlånsafdelingen. Lån gives for 1 – 8 år. Det er Ali som afgør i den sidste ende.</p> <p><i>Hvor er Ali i dag?</i> Han er på orlov. Fiskerne kan få et kontantlån hvis de formår at leve op til de fastsatte regler. Kahsay har ændret på reglerne – således at de som virkelig kommer i problemer i dag også kan hjælpes, selvom de stoppede totalt långivningen i 2003. Men der er specielle omstændigheder hvor man har givet hjælp og støtte siden stoppet. De har også gennemført et system hvor de nu skal stille med op til 25 % selv. Denne form bruges kun for garn, dvs. han får ikke kontanter.</p> <p><i>Er der en komite af folk fra ministeriet og fiskere som behandler fiskernes forespørgsler?</i> Nej det har de ikke. Men i tvivlspørgsmål som afgøres ved at bringe parterne sammen, hvis f.eks. en formand for kooperativerne nægter at give sin støtte til en ansøger, beslutter man sig uden om formænd og kooperativerne.</p> <p><i>Skal fiskerne stille med en beskrivelse af hvad de ønsker, til hvad og hvordan de påtænker at få tilbagebetalt lån/kredit?</i> De har en formular som udfyldes, men der er ikke tale om en egentlig projektbeskrivelse som beskriver i detaljer hvad fiskerne forventer at gøre og hvorledes de påtænker at opfylde formålet. Det mener Kahsay dog er meget nødvendigt, men de mangler også uddannet personale som skal være parat til at hjælpe fiskerne med at fremstille en brugbar plan, da de fleste fiskere ikke kan læse eller skive.</p> <p><i>Hvordan fungerer kooperativerne i virkeligheden?</i> Meget svagt – der sker ikke meget og der skal ske meget udvikling på dette område for at få kooperativerne til at virke efter deres love. Fiskerne mener ikke, at kooperativerne i dag har ret meget funktion og det hænger bl.a. sammen med at de ikke har nogen legal status dvs. de har ingen bankkonto. De har heller ikke efter hvad jeg ved nogen struktureret aktivitet, dvs. møder, generalforsamlinger, valg etc. med mødereferater osv.</p>
<p>Projektansatte, lønninger, husleje, bilkøb etc.</p>	<p><i>Hvordan ser Kahsay på mulighederne for at finde kvalificerede ansatte til et lokalt projektkontor?</i> Det tror jeg kan lade sig gøre uden de store problemer. Der findes gode folk som også egner sig som ex. national projektkoordinator, folk med computerbaggrund osv. De findes, det bliver ikke det store problem. Normalt bruger vi aviserne når der skal søges folk til nationale og internationale projekter.</p> <p><i>Hvad vil lønniveauet være for ansatte i et projekt som vi taler om? Skal de betale skat? Og er der andre lønudgifter?</i> Nationalt ansatte tjener mellem 800 – 2000 Nakfa/md. Ansatte i internationale projekter tjener normalt mere 2500 – 3000 Nakfa. Ja de betaler skat, hvor meget ved jeg ikke. Af andre udgifter kan nævnes de ca. 300 Nakfa pr dag når de er ude af byen. Der skal også ansættes vagt og folk til rengøring.</p> <p><i>Er det nemt at finde kontor tæt ved havnen? Hvor eventuelt kan kontoret oprettes og til hvilken husleje?</i> Jeg har forhørt mig om dette spørgsmål og UNDP oplyser at der er en del ledige kontorer der hvor de hører til (meget tæt på havnen) og de</p>

	<p>betaler ca. 6000 Nakfa/md. for de kontorer de lejer (der er vist 5 kontorer knyttet til UNDP og GEF programmet).</p> <p><i>Hvad koster en god bil til formålet?</i> Det har jeg også undersøgt. Prisen på en ny Toyota 4 hjul diesel med lad og plads til 5 koster ligger på ca. 30.000 \$. En alm. ny Toyota koster ca. 15.000. Gode brugte svinger meget i pris. Der er også andre mærker som ex. Land Rover men de er ikke billigere og bedre.</p>
--	--

Torsdag den 10. ikke så varmt og overskyet

Dagen starter kl. 7.00 og efter teen er det på havnen for den sidste dags program. Vi skal have et møde med Fatma, en muslimsk kvinde ansat i ministeriet til støtte for kystfiskeriet (se skema)

Der er stor aktivitet på havnen og det ser ud til at mange vil på havet, eller også have ordnet alle de nødvendige papirer inden den store fest går i gang senere i dag og som varer ugen ud – det kan jo være at der er mange som tager sig en blå mandag og så har det lange udsigter inden fiskerne kan komme på havet.

Interview torsdag den 10/2 2005 Henning, Kurt og Mahmud

	<p>Fatma Mohammed Omer 35, gift et barn. Afar muslim født i landsbyen Erefaile. I 1977 gik hun ind i frihedskampen som aktiv kæmper og i EPLF fik hun træning og uddannelser til bl.a. bogholder.</p>
Job	<p>Fatma er ansat som udviklings/udvidelses officer i fiskeriministeriet Massawa. Hendes opgaver er at støtte udviklingen af kooperativerne og være kontaktperson til landsbyerne med særlige opgaver i forhold til kvinderne.</p>
Hvorfor er der så få muslimske kvinder ansat i ministeriet sammenlignet med de kristne?	<p>Fatma: Det er mangel på uddannelse og de kulturelle barrierer. Men der er en positiv udvikling på vej også på dette område, understreger Fatma flere gange også når spørgsmålene om den udvikling der finder sted i landsbyerne.</p>
Beskriv en fiskerfamilies hverdag	<p>Manden tager på fiskeri, som regel i flere dage. Hustruen tager sig af husholdningen og de andre daglige gøremål. Er manden på havet i flere dage sørger hustruen for, at der bliver fanget fisk til den daglige husholdning, og mange steder er kvinder aktive i indsamlingen af snegle og negle fra snegle. Nogle steder bl.a. også nord på har vi uddannet kvinder til at reparerer og fremstille nye garn. Kvinder kan arbejde med garn det har de lært sig gennem fodfiskeriet (dvs. fiskeri til husholdningen)</p>
Hvad gør fiskerne med indtægterne?	<p>Først bruger han penge til besætningen og vedligehold af udstyr og fartøj. Derefter skal han bruge penge til næste rejse, olie, is, mad etc. Når han er i Massawa køber han mad som sukker, mel, te, kaffe, tøj etc. Til husholdningen og når han kommer hjem til landsbyen skal han som regel også betale den kredit som familien har måttet tage i landsbyens butik.</p> <p>Er der forskel på de fiskere som fisker fra landsbyerne og de som fisker fra byen i forhold til brugen af deres penge? Fatma: Der er kun den forskel at det er meget</p>

	dyrere at fiske fra byen. Generelt søger alle fiskerne for deres familier så godt de nu kan, med den lave profit fiskeriet giver for tiden med høje priser på alt det der skal købes og lave priser på fisken.
Hvis du ser 10 år frem i tiden hvordan ser det så ud i fiskeriet?	Fatma: Det er svært, men hvis vi dele de seneste 10 år op i 2 x 5 år så er det tydeligt at der er sket en betydelig større udvikling i de sidste end i de første. Og sådan vil det også gå i de kommende 10 år. Det er vanskeligt at få udviklet i Eritrea pga. af de mange års krig. Men kvinderne deltager i træningen og de deltager i projekter og jeg deltager sammen med andre fra fiskeriministeriet i samarbejde med andre ministerier, sundhed og uddannelse i information, projekter og andet til kvinder i de muslimske samfund.
Hvordan kan et fiskeriprojekt som det vi planlægger komme de flere kvinder til gavn og nytte?	Fatma: Fiskeriet skal udvikles og det i sig selv vil gavne kvinderne og familierne. Projektet kan også målrette programmer til kvinder, fremstilling af net, tørfisk aktiviteter, projektansatte hvis det er muligt. Mange, mange kvinder ude i landsbyerne ønsker sig et par garn så de også kan praktiserer noget fodfiskeri til den daglige husholdning.
Indtryk fra interviewet	Vi har nu fulgt Fatma i flere uger og dette interview bekræfter at hun er en meget stærk kvinde som har et godt overblik. Hun er meget smilende og imødekommende og svarer logisk på de mange spørgsmål vi stiller hende. Hun er bestemt en kvinde som et eventuelt projekt kan have meget stor gavn af.

Formiddagen bruger vi også til endnu et møde med Saidna, direktør i ministeriet. Han har ansvaret for infrastruktur og herunder også et medansvar for de 3 nye stationer i syd. Han har bedt os om vores vurdering af Gellalo og den giver vi ham uden omsvøb (står beskrevet andetsteds i denne dagbog). Han siger ikke direkte, at vi ikke har forstået projektet og dets perspektiver, men han er bestemt ikke enig med os, og det selv om han er udmærket klar over, vi ikke er de eneste som har været meget kritiske over for den station.

Han forsøger at forklare os den dybere mening med stedets struktur, men det slipper han ikke godt fra. I det hele taget er han uimodtagelig for vores kritik af hvorledes det ser ud i fiskeriets infrastruktur, herunder det store spild af ressourcer (materiel, penge og menneskelige). F.eks. er han afvisende da vi kommer ind på stationen i Wekiro. Vi kan ikke forstå, at Eritrea ikke har færdiggjort denne station til brug og vi kan heller ikke forstå at man åbenbart har bestilt 8 nye store og meget kostbare fartøjer i Italien, når man nu har så mange udmærkede fartøjer liggende ved kaj og på land fordi de ikke kan sejle pga. motor problemer og andet.

Hans forsvar er mystisk. Wekiro er ikke blevet færdigt fordi de udenlandske donorer stoppede deres aktiviteter i 1999. Han kan ikke se, eller åbenbart forstå, at Eritrea har et ansvar og det er betænkeligt. Vi forholdt ham det faktum, at Eritrea åbenbart har pengene, det kan vi jo se i forbindelse med det Afrika Bank støttede projekt hvor banken bidrager med ca. 18 mil \$ og Eritrea skal stille med 3,5 mil \$. Han kunne ikke se nogen sammenhæng – fordi Wekiro projektet var et andet projekt og her manglede de udenlandske donorer at give nogle penge, derfor kom der ikke noget fra Eritrea, og at stedet rustede væk, var ikke Eritreas problem. I øvrigt gjorde han os også opmærksom på, at der ikke rigtig var noget at bygge på mht. fiskere i det område, også det

argument holder jo ikke i byretten, for hvis det er tilfældet – hvorfor har Eritrea så samtykket eller udpeget dette sted i midten af 90'erne?.

Vi kom også ind på de 1,2 mil \$ som er afsat til kapacitets opbygning af kystfiskeriet i forbindelse med de 3 nye stationer. Også her var han mere en vag. Han sagde at man havde en liste over potentielle udenlandske konsulent firmaer som skulle kunne byde på et sådant udbud, men ellers var der ikke noget. Han sagde at materialet var klar, men han kunne ikke vise os noget og han lovede at sende os udbuds materialet – det er jo vigtigt for os at hvis vi starter et projekt at det ikke overlapper med de mange penge, også selv om det foregår i et andet område.

Vore argumenter synes ikke at bide på ham, så vi opgiver at komme videre af den vej.

Ellers er der frokost med generaldirektør Audum kl. 12.30 og afgang til Asmara sammen med Kahsay kl. 14.00. Det blev en fin frokost med en åben dialog og en dejlig stor fisk. Efter mødet med Saidna var det befriende at få talt tingene igennem og Andum var meget enig med os i nødvendigheden af at få tingene gjort færdige inden nye projekter blev iværksat. Han var meget åben om problemerne i fiskeriet og understregede nødvendigheden af at der knyttes gode kurser og anden uddannelse til de fremtidige projekter.

Kl. 14.00 er der afgang til Asmara hvor vi ankommer kl. 18.00 og indlogerer os på hotellet og efter en middag med traditionel kaffe komsammen er det i seng.

Fredag den 11. tørt og varmt op på dagen

Dagen starter kl. 8.00 og efter morgenmad er der rundtur i byen og køb af gaver til familierne derhjemme. Efter frokost har vi et møde med den nu på 6. måned sengeliggende generaldirektør Tewelde, vores mand i projektet. Han lider af et stykke metal (granatsplint) har bevæget sig i hans ryg og nu lider han af store smerter og venter på at komme til udlandet for en operation. Men en sådan er langtfra ufarlig – der er en betydelig risiko for at han kan blive lam.

Han er ikke på toppen, som det var tilfældet for et år siden. Men hans ironi og sorte humor har ikke lidt skade – tværtimod er den vel nærmest blevet forstærket.

Han modtager dele af vores rapport, men meget hurtigt kommer han ind på hans kæphest som er en stor indsats for at få eritreanerne til at spise mere fisk. ”hvis ikke vi får opbygget et meget større marked for fisk i Eritrea, så har kystfiskerne ikke mange muligheder for udvikling” understreger han flere gang. Han er meget kritisk overfor de statsdrevne virksomheder som ikke opbygger dette marked og som giver alt for lidt for fisken.

Han er også meget bekymret for udviklingen i Eritrea og Afrika som sådan – han synes ikke det går fremad og om det vesten eller syd der er hovedårsagen til at det går tilbage med udviklingen står ikke klart for os. Men det står klart, at Tewelde er endog meget kritisk over for USA og dets førend sig frem overalt. ”Hvorfra henter han (Bush) sin legitimitet til at besætte og føre krig?” spørger han flere gang. ”Jeg tror at man er ved at fremstille en meget stor bombe som er bestemt for Afrika og når man har besluttet sig for at der ikke er mere at gøre på dette kontingent, så smider man den og så er vestens problemer løst” siger Tewelde med en hel del smerte.

Han ser ikke lyst på fremtiden og Kahsay er ikke helt tryk ved situationen og den massive kritik som Tewelde udsætter Eritrea, Afrika og andre lande for.

Efter dette besøg tager vi tilbage til hotellet for at gøre os klar til lufthavnen hvor vi har fået besked på at være senest kl. 20.00.

Men flyet letter ikke før kl. 01.00, så vi har en lang tid i lufthavnen hvor vi bl.a. også studerer sikkerheden og den alm. trafik derude.

Der er mange der skal se pas og papirer, men sikkerheden er det så som så med. Lufthansa flyver flere timer før os og her går indtjekningen glat og gelinde i modsætningen til Eritrea Airline hvor der er ufattelige mange mennesker og småbørn. Samtidig har de en stor mængde håndbagage med sig. Og vi ved at de har sendt alle de kg. de har mulighed for med i lasten og mere til og samtidig ser vi folk med 20-30 kg. i håndbagage – så flyet bliver fuldt lastet.

Et andet kritisk punkt er det at de eritreanske passagerer for fleres vedkommende får lov til at blive fulgt gennem sikkerhedstjekket for at være sammen til flyet skal af sted. Disse ”gæster” går tilsyneladende uden tjek og problemer gennem kontrollen. Vi ser også at en af de kvinder som passer butikkerne i afgangshallen får lov til at medsende en pakke med flyet – sikkerheden er det tydeligvis så som så med.

Flyet er fyldt til bristepunktet ved afgang kl. 01.00, dvs. også med 50-100 småbørn som tilsyneladende ikke har noget sæde. Vi kommer dog i luften og med en times forsinkelse i flyvetiden lander vi Rom og der står 1/3 af og rejsen fortsætter mod Frankfurt hvor vi lander noget forsinket meget langt fra den centrale terminal. Vi og mange andre bliver holdt tilbage og med guide sendt på en lang gåtur – som vi dog undslipper – for selv at finde vores terminal og udgang for afgang mod København hvor vi ankommer kl. 11.30

Vi får en togbillet til Holstebro og kl. 12.45 er der afgang.

Vel i Jylland tager snevejret til og forsinkelserne begynder og kort før Holstebro kører vi i stå og mister derved den sidste bus til Lemvig. Vi får udleveret en taxabon og så går det i tæt snevejr og fygning mod Lemvig.

Kl. 20.00 26 timer efter at vi satte os ud i lufthavnen i Asmara er vi hjemme hos familierne.

